

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ
STUDIUM**

2010 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Jeřábková

**Vliv médií na celkový rozvoj dítěte a na rozvoj jeho
komunikačních dovedností**

Praha 2013

ThDr. et PhDr. Radek Mezuláník, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

**BACHELOR COMBINED
STUDIES**

2010 – 2013

BACHELOR THESIS

Kateřina Jeřábková

**Vliv médií na celkový rozvoj dítěte a na rozvoj jeho
komunikačních dovedností**

Prague 2013

ThDr. et PhDr. Radek Mezuláník, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

.....

Kateřina Jeřábková

Anotace

Bakalářská práce na téma „*Vliv médií na celkový rozvoj dítěte a na rozvoj jeho komunikačních dovedností*“ je zaměřena na negativní vlivy, které působí prostřednictvím moderních médií na dětskou mysl. Podrobně se zabývá rozdělením jednotlivých médií a zkoumá možné příčiny a následky negativního vlivu. Práce je dále specializována na jednotlivé vady řeči a jejich stručné vymezení. Praktická část je provedena pomocí dotazníku, který vyplňovali rodiče dětí prvních, druhých a třetích tříd základních škol. Klade důraz na způsob komunikace rodičů a dětí, a dále zkoumá způsob omezování vlivu médií ze strany rodičů.

Klíčové pojmy

Komunikace, děti, dotazníková šetření, internet, manipulace v médiích, masová média, média, negativní vlivy médií, řečové vady, televize.

Annotation

This bachelor's thesis "Vliv médií na celkový rozvoj dítěte a na rozvoj jeho komunikačních dovedností" ("Influence of media on the general development of child and the development of its communication skills") deals with negative influences, which affects via modern media on children's mind. It minutely deals with separation individual media and it researches possible causes and consequences of negative influence. This thesis is specialize in individual speech defect and their shortly definition. Practical part of the thesis focuses on the questionnaires research, which was completed by parents of first, second and third classes of the primary school. It lays stress on the way of communication between parents and children and then it researches the way of restrictions of media from parent's side.

Key words

Communication, children, internet, manipulation in media, mass media, media, negative influence of media, speech defects, television. questionnaires research.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 DRUHY MÉDIÍ	9
1.1 Historie.....	9
1.2 Vymezení pojmu média.....	10
1.3 Funkce a účinky médií.....	11
1.4 Rozdělení médií	13
1.4.1 Televize	14
1.4.2 Internet.....	15
1.4.3 Počítače.....	18
1.4.4 Noviny.....	19
1.4.5 Knihy.....	22
2 PŮSOBENÍ MÉDIÍ.....	24
2.1 Negativní vliv médií na děti	26
2.2 Manipulace.....	27
2.3 Pozitivní efekty médií	29
2.4 Reklama.....	29
2.5 Omezení vlivu médií.....	30
3 ŘEČOVÉ VADY	32
3.1 Základní vady řeči	33
3.1.1 Afázie.....	33
3.1.2 Mutismus	34
3.1.3 Dyslalie	34
3.1.4 Dysartrie	34
3.1.5 Rinolalie	35
3.1.6 Patolalie	35
3.1.7 Kóktavost (balbuties).....	35

3.2	Prevence ze strany rodičů.....	35
4	PRAKTICKÁ ČÁST	37
4.1	Cíl výzkumu a metodologie	37
4.2	Forma otázek	37
4.3	Základní hypotézy	38
4.3.1	Upřesnění základních hypotéz	38
4.4	Interpretace výsledků	39
4.5	Ověření platnosti hypotéz.....	40
	Závěr.....	50
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
	SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	55
	SEZNAM PŘÍLOH	56
	PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Téma bakalářské práce *Vliv médií na celkový rozvoj dítěte a rozvoj jeho komunikačních dovedností* bylo zvoleno na základě studia mediální komunikace na Univerzitě J. A. Komenského. V této práci je možné uplatnit vybrané znalosti získané při průběhu studia a zároveň nabízí se možnost zkoumat chování dětí vůči médiím, a v tomto směru dále sledovat patřičná omezení ze strany rodičů.

Dalším důvodem, zvolení tohoto tématu, bylo zjištění možných příčin následné problematiky. To vše dospělo k provedení výzkumu, jakým způsobem a do jaké míry se v dnešní hektické době rodiče věnují svým dětem, a jak moc jsou ovlivňovány médii.

Díky snadnému přístupu ke sdělovacím prostředkům a laxní výchově rodičů, se média stávají čím dál více manipulativními, proto je důležité při vývoji dítěte kontrolovat a eliminovat přístup k informacím. Některé informační zdroje mohou vést ke špatnému vývoji nebo narušení správného průběhu vzdělávání. K formování naší osobnosti vysoce přispívají média. Rodina má nedílnou funkci zabránit pronikání nevhodných informací přímo k dětem.

Cílem této práce je v první řadě zjištění, jaký mají média skutečný dopad na celkový rozvoj dítěte a na rozvoj jeho komunikačních dovedností. Dále je nutné zjistit, v čem spočívá hlavní rozdíl v komunikaci mezi dětmi žijícími na venkově a ve městě. U těchto dvou rozdělených skupin budou v této práci vymezeny i způsoby výchovy rodičů a případné potlačení negativních vlivů médií.

Začátek celé práce je zaměřen na vymezení druhů a typů médií, které se prolínají do dnešní společnosti. Následuje snaha zjistit obecný vliv na naši společnost a na závěr stručné vymezení negativních vlivů působících na dětskou psychiku.

V dnešním světě je komunikace nedílnou součástí každého z nás a s přibývajícím roky postupně dochází k rozšíření jednotlivých řečových vad. Negativně se nejen na dětech podepisuje přetechnizovaná a uspěchaná společnost, moderní životní styl a spousta dalších nepříznivých jevů.

Pro člověka je komunikace přirozenou součástí života. Využívá ji od první sekundy svého narození až po poslední známku svého pozemského bytí. Proto o ni musíme důsledně pečovat a nenechat se zmást prostředky z dnešního světa.

Tato práce přinese objektivní názor na sdělovací prostředky a jejich vliv na rozvoj mysli a komunikace.

1 DRUHY MÉDIÍ

1.1 HISTORIE

Abychom se mohli zabývat otázkou vlivu médií celkově na společnost, je třeba zapátrat po samotných počátcích a dějinném vývoji komunikace jako takové. Revoluční změny v rozvoji výměn a předávání informací měly mezi lidmi silný vliv na vývoj kultury, myšlení a chování.

Schopnost komunikovat ovládal už *homo sapiens*. Počátky lidské komunikace lze pozorovat ve stručném přehledu v různých etapách. Trvalo přes sedmdesát miliónů let, než se náš lidský druh vyvinul do současné podoby a celý proces byl provázen nejrůznějšími změnami a docházelo k přizpůsobování primátů danému životnímu prostředí. Naším společným předchůdcem s opicemi se stal *dryopithecus*, který byl zhruba stejně velký jako pes, ale měl již vyvinuté dlaně a chodidla. Mezi přímé předky našeho druhu patří *homo habilis*, který měl paže až ke kolenům, což byl náznak houpání se ve větvích, ale zásadním rozdílem od ostatních živočichů bylo to, že si sám začal vyrábět nástroje a naučil se rozdělávat oheň. Tyto náznaky můžeme považovat mezi první formy rozvoje kultury, což náš druh definitivně oddělilo od ostatních zvířat a začala se formovat naše civilizace.¹

K dalšímu vývoji docházelo velice pomalým tempem. Docházelo ke vzpřímenému vzrůstu, zvětšoval se objem mozku, postupně se naučil vyrobit si oblečení a dokázal přežít ve velmi nepříznivých podmínkách, ochočil si některá zvířata a zároveň rozvíjel i kreativitu prostřednictvím jeskynních maleb.²

„Vývoj lidské civilizace může proto být přesněji vyložen pomocí teorie proměn – jinými slovy, vývoj lidstva lze vyložit pomocí odlišných epoch ve vývoji lidské komunikace. Každá z těchto etap přitom měla zásadní význam jak pro život jednotlivce, tak pro kolektivní, společenský život. Stručně řečeno, jsou epochy charakteristické signalizováním, mluvením, psaním, knihtiskem a nakonec komunikací pomocí masových médií, jak je známe dneska.“³

¹ DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. české vyd. Překlad Jan Jiráček, Otakar Šoltys. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-718-4099-8.

² Tamtéž.

³ Tamtéž. s. 22

Prvním obdobím byla epocha znamení a signálů, která zasahuje až do prehistorických dob. Vyvinula se zde především schopnost vrozených a instinktivních reakcí, patrné byly zvuky, skřeky, gesta a veškerá nonverbální komunikace. Epocha mluvení a jazyka se vyvinula celkem rychle a naši předchůdci začali mluvit zhruba před 90 000 až 40 000 lety. Poté následovala epocha psaní, která se vyvíjela nezávisle na sobě na různých částech světa. Zvláště Mayové a Číňané si rozvinuli písmo zcela samostatně a odlišně od ostatních. Zpočátku se jednalo jen o pouhé obrázky a nákresy a později se naučili kreslit znaky, které symbolizovali jednotlivá slova až po současnou podobu písma, kdy každý znak zobrazuje jednotlivou hlásku.⁴

Na počátku 19. stol. s příchodem novin se postupně rozvíjela epocha masových médií a změny, které nastávaly a jsou s tímto obdobím spojené, zaznamenáváme dodnes. Tato epocha se objevila teprve nedávno, a přesto by byl dnes už problém najít někoho, kdo zažil jaké to je nemít televizi či rádio. Žijeme v neustále se měnící společnosti a není tedy snadné určit, jaké změny jsou pro nás opravdu důležité, tento fakt si uvědomíme až po určitých letech.

1.2 VYMEZENÍ POJMU MÉDIA

Slovo média pochází z latinského slova *medium* (tj. střed, prostředník) a v češtině má mnoho významů. Prvním z nich je například prostředník pro přenos dat, dalším může být druh propečení steaku, médium se používá i ve spiritismu jako prostředník. Nás ovšem zajímá tento pojem z hlediska hromadných sdělovacích prostředků. Častěji se využívá slova *masmédiu*, které vyjadřuje veřejný sdělovací prostředek, pomocí kterého působíme na mysl nikoliv jednotlivců, nýbrž celých mas lidí. Pojem média je v současnosti nejpoužívanějším termínem v souvislosti s rádiem tiskem, televizí, rozhlasem nebo v neposlední řadě i internetem. Podle slovníku cizích slov pojem „mediální“ znamená doslova „novinářský“ nebo vymezuje činnost zprostředkovanou sdělovacími médii.⁵

⁴ DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. české vyd. Překlad Jan Jiráček, Otakar Šoltys. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-718-4099-8.

⁵ LINHART, Jiří. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel*. Litvínov: Dialog, c2007, 412 s. ISBN 80-738-2005-6.

„Média mají velkou moc nad tím, co čteme a sledujeme. Nevyhnutelně mění materiál, kterého se zmocní, a určitými způsoby ho upravují a tvarují. Nabízejí nám reprezentaci světa, lidí a dějů, nikoliv skutečné děje a osoby.“⁶

Bezpochyby nejvlivnějším masmédiem se stal v dnešní hektické společnosti internet. Jeho vliv na lidi je bezesporný. Nejenže přetváří myšlení a působí na lidskou psychiku, zároveň také deformuje vlastní názory a nabádá k přiklání se k názorům hromadným. Zjednodušeně: co si myslí více lidí, to je správné.

Všechna média se podílí na socializaci člověka, na jeho integraci do společnosti a pomáhají mu formovat sebe samého. V naší moderní společnosti se ale z médií stal nástroj velké moci a v každém z nás je alespoň zárodek snahy tuto moc ovládnout, kontrolovat a využívat. Proto je třeba se vlivu médií bránit, ale nikdo z nás to nedokáže, pokud si jejich působení neuvědomíme a hlavně nepřipustíme. Poté je reálná šance odolat a zachovat si čistou hlavu bez nuceného manipulování.

„Ať už vnímáme svět prostřednictvím řeči, tištěného slova nebo televizní kamery, na média-metafory nám jej předem klasifikují, člení, rámuje, rozšiřují, redukuje, přibarvují. Člověka, který čte knihu, sleduje televizi nebo se dívá na hodinky, obvykle nezajímá, jak tyto události organizují a ovlivňují jeho mysl, a ještě méně ho zajímá, jakou definici světa mu kniha, televize nebo hodinky sugerují.“⁷

1.3 FUNKCE A ÚČINKY MÉDIÍ

Média hrají nedílnou roli v našich životech a bez nich si dnes neumíme naši existenci vůbec představit. Každý den nám přinášejí nové informace, které my dále zpracováváme a vyhodnocujeme. Součinnost médií a našeho běžného života už ani nevnímáme. Jsou s námi spjaty a nikdo z nás si to pomalu ani neuvědomujeme. Přestože jejich existenci bereme jako samozřejmost, při úplném vytracení médií bychom nemohli komunikovat se světem. Zavřela by se nám jakási pomyslná brána, která nás propojuje s okolím a díky níž máme možnost neustále si zlepšovat rozhledy, všeobecný přehled a vytvářet si mínění o moderním světě.

„V posuzování možného účinku médií hrají rozhodující roli tři základní faktory: stav společnosti samé (převládající způsob výroby, uspořádání času, dominující způsob komunikace, úroveň vzdělanosti apod.), rozvoj médií (hlavně jejich technický rozvoj,

⁶ BURTON, Graeme. Úvod do studia médií: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. 1. vyd. Brno: Barrister, 2001, 390 s. ISBN 80-859-4767-6. s. 149.

⁷ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Překlad Irena Reifová. Praha: Mladá fronta, 2010, 204 s. ISBN 978-802-0422-064. s. 26-27.

neboť úvah o účincích médií zřetelně přibývá, jakmile se objeví nějaká nová komunikační technologie, nějaké „nové médium“) a rozvoj poznání společnosti a uvažování o ní (představy o účincích médií se zřetelně mění v závislosti na rozvoji sociologického a psychologického poznání a také v závislosti na proměnách technik zkoumání společnosti).“⁸

Účinky médií lze rozdělovat podle spousty kritérií a samotných dělení je široké množství. Podle základních kritérií (co, kdo, jak a proč je ovlivňováno) lze rozdělit účinky na krátkodobé a dlouhodobé, přímé a nepřímé nebo plánované a neplánované. Mezi dlouhodobé účinky je možné zařadit například socializaci jedince, jeho začlenění do společnosti a utváření vztahů mezi lidmi. Jako plánovaný účinek mediálních obsahů se přednostně představuje reklama, public relations nebo veškeré politické kampaně. Mezi ty nezáměrné lze označit kupříkladu vliv násilí a agresivity.

Když hovoříme o funkci médií, měli bychom zkoumat, jakou funkci by média mít měla. To, jakou funkci plní v realitě je věc druhá. V první řadě by tedy média měla bez jakéhokoliv subjektivního názoru či podtextu informovat, vzdělávat a bavit širokou veřejnost.

Obsahují i politickou funkci, která se nám snaží poskytnout náhled na události ohledně dění v politických kruzích. „Média jsou schopna mobilizovat veřejné mínění. To znamená, že jsou schopna přilákat pozornost k něčemu, o čem veřejnost doposud nepřemýšlela, a dokážou naznačit způsoby, jak na příslušné téma nahlížet. Tím jsou média také schopna formovat názory na politické události a témata.“⁹

Aby nám média přinášela pozitivní účinek a aby se předcházelo případným manipulacím a negativismům, je nutné dodržovat základní povinnosti. Mezi první a nejdůležitější patří objektivita. V dnešní moderní době se to o současných médiích rozhodně nedá potvrdit. Ani jedno z nich není stoprocentně objektivní. Ať už mluvíme o veřejnoprávních či soukromých spektrech, všude se vyskytuje v jisté míře subjektivní názor na danou věc. Přestože veřejnoprávní média by se měla co nejvíce snažit o objektivitu, ani oni se jí nevyhnou. U soukromých médií je situace poněkud složitější, jelikož jejich hlavním cílem je především docílení nejvyššího možného výtěžku. „Dalším z nedostatků pojmu objektivita je neodlišení dvou akcentů: může totiž jít o neobjektivitu

⁸ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Média a společnost: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-807-3672-874. s. 154.

⁹ BURTON, Graeme. Úvod do studia médií: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. 1. vyd. Brno: Barrister, 2001, 390 s. ISBN 80-859-4767-6. s. 143.

danou nedostatečným poznáním na straně novináře nebo o úmyslné zkreslení popisu skutečnosti. Operacionální smysl má spíše snaha omezit druhé z obou rizik, což se realizuje pomocí pojmu nestrannost (impartiality).“¹⁰

1.4 ROZDĚLENÍ MÉDIÍ

„Lidská potřeba spolehlivého prostředku rychlého komunikování na dlouhé vzdálenosti vzrůstala souběžně s tím, jak se zdokalovala společnost. Lidská vynalézavost je nezměrná a lidé v kterékoliv době ukázali pozoruhodnou schopnost uchopit dobovou technologii a aplikovat ji svěžím způsobem na řešení praktických problémů.“¹¹

Média můžeme rozdělit do dvou skupin – na média tisková a elektronická. Toto dělení je v dnešní době nejpoužívanější a zároveň nejjednodušší. Do elektronických médií spadá televize, internet a rozhlas. Do tiskových řadíme veškerý periodický i neperiodický tisk, billboardy, časopisy a knihy. Zejména je důležité označení „tradiční média“, do kterých řadíme tisk, rozhlas a televizi. Dnes se velmi často používá označení „nová média“, kam zařazujeme mimo jiné internet nebo mobilní telefony. Dříve se za nové médium označovala televize, ale vzhledem k pokroku moderní doby se z ní stalo již tradiční médium.

Je velice důležité vnímat kvalitativní rozdíl, který je patrný mezi tiskovými a elektronickými médii. McLuhan používá zase jiné dělení, a to na média horká a chladná. Horkými rozumí média, která jsou naplněna informacemi a působí na více smyslů člověka, například rozhlas, televize, film. A chladná jsou zase média, která obsahují větší množství informací, lidské smysly se musí sami více zapojit a tempo přínosu informací si člověk určuje sám, například noviny, časopisy.¹²

„Tištěná média mají dlouhou tradici, odvíjecí se od letáků, jednolistých prohlášení a rozsáhle šířených krátkých polemik. Noviny, časopisy, magazíny, ilustrované časopisy se vyvíjely pomalu v průběhu více než tří století. Šířily dlouhou dobu myšlenky o osobní svobodě, o právech rolníků a občanů. Elektronická masová média

¹⁰ MUSIL, Josef. Elektronická média v informační společnosti: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3. s. 47.

¹¹ DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. české vyd. Překlad Jan Jiráček, Otakar Šoltys. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-718-4099-8. s. 99

¹² MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. 2., rev. vyd. Překlad Miloš Calda. Praha: Mladá fronta, 2011, 399 s. ISBN 978-80-204-2409-9.

začala působit teprve začátkem dvacátých let 20. století. První veřejná radio station vysílala v roce 1921 v Pittsburghu.¹³

1.4.1 Televize

Televize je jedním z nejvíce používaných médií. Dnes už můžeme s jistotou říci, že téměř každá rodina má v domácnosti minimálně jednu televizi. Pro někoho může představovat pouze zdroj informací, někomu zase dodává nedílnou část zábavy a v dalším případě (a stává se to poměrně častěji) slouží televize v domácnosti jako kulisa, kdy při příchodu domů z práce nebo ze školy automaticky zapneme televizi a je nám jedno, co zrovna dávají. Jedná se už o jakýsi druh stereotypu, který je zažitý a ani nepřemýšlíme nad tím, jednou tu televizi nechat úplně vypnutou.

Protože televize působí ze všech médií na lidskou psychiku a myšlení nejvíce, je velice těžké vyvarovat se manipulaci, kterou s sebou přináší. Svou akustickou obrazovou složkou zasahuje totiž všechny lidské smysly. Takže ani nemusíme sledovat obraz, ale nevědomky vnímáme veškerý obsah, který se odehrává.

J. Mander ve své knize popisuje, jak televize dokáže působit na lidskou mysl. Zaměřuje se na vnímavost lidí při sledování oblíbených pořadů či seriálů. Při pozdějším dotázání se, detailními otázkami na daný seriál či pořad dochází k závěru, že většina lidí nevnímá obsah, který právě sleduje. Jde o jakési „dívání se do blba“ a vaše myšlenky si poletují, kde se jim zachce. Televize se rozhodně nedá považovat za neutrální prostředek, protože předurčuje, kdo a jak s ní bude nakládat.¹⁴ Zpravidla platí, že čím je člověk více kulturně vybaven, má jistotu, zázemí a podporu rodiny, tím je zde menší šance, že podlehne televizní manipulaci.

Pojďme si ještě připomenout, co jsme dělali do té doby, než se objevilo nějaké nové médium. Ať už televize nebo internet. Kdo z nás si teď dokáže představit život bez internetu, bez televize, bez mobilních telefonů, protože i ty se dají ve své podstatě považovat za médium. Právě proto, že média formují náš životní styl a zjednodušují způsob přijímání informací, mají na nás takový vliv, který si vůbec neuvědomujeme, jelikož to dané médium bereme jako naši nezbytnou součást.

„Audiovizuální média dokážou apelovat, získat si pozornost i uprostřed informačního přesycení. Tvrzení, že audiovizuální jazyk zprimitivňuje je zcela nepravdivé. Jazyk

¹³ KRAUS, Wolfgang. Televize - nový kontinent: Kultura nebo chaos?. Překlad Milan Šmíd. Praha: Československá televize, 1991. ISBN 80-850-0502-6. s. 40-41.

¹⁴ MANDER, Jerry a Petr ŽANTOVSKÝ. Čtyři důvody pro zrušení televize: Kultura nebo chaos?. Vyd. 1. Překlad Milan Šmíd. Brno: Doplněk, 2000, 355 s. Sociálně-ekologická edice, sv. 3. ISBN 80-723-9063-5.

počítačových programů je interaktivní. Neustále vás staví před volbu. Vede vás k tomu vytvářet si vlastní postupy a své vlastní prostředí.“¹⁵

Pokud se zaměříme na televizní zpravodajství, je nutné si povšimnout faktu, že se zde objevují zprávy, které jsou z většiny negativní. Důvodem může být zájem diváka – nikoho nezaujme zpráva o tom, jak se někomu daří, jak se na té či oné vesnici žije krásně, nikdo nekrade a lidé se mají dobře. Diváky zajímá senzace, adrenalin a vzrušení, které jim přináší právě negativní zprávy.

U zpravodajství se dnes rozšířil často používaný výraz „A teď...“, který nám má naznačit, že se bude dít něco opravdu zajímavého. Poukazuje na skutečnost, že to, co jsme doteď sledovali a možná vnímali jen z polovičky, tak právě teď bychom měli věnovat zvýšenou pozornost danému tématu. Jde o psychologický trik, jak si udržet divákovu pozornost. Zajímavé je, že televize tento fenomén pouze vychovala, ale vynalezen byl již při vzniku fotografie a rozhlasu. Televize používá audiovizuální aspekt a ze všech médií působí na lidskou mysl nejsilněji. Televize nepředstavuje posílení kultury a vzdělanosti ale útočí na ně.¹⁶

Televize má sice své hrozby a nepochybná nebezpečí ale s tímto rizikem přináší světu obrovské šance, působí na změnu

1.4.2 Internet

Internetem dnes žije většina obyvatel celé naší planety. Je to zdroj informací, zábavy a vzdělávání. Každý z nás jistě zažil situace, kdy si nevěděl rady se školním referátem a místo knih zvolil pohodlnější variantu – internet. Ten vyhledá všechno za nás v pouhých pár vteřinách. To co bychom v knihách hledali několik hodin, s internetem se nám podaří dohledat za pár minut, nehledě na to, že veškerou práci udělá za nás.

Vznik internetu se připisuje k šedesátým létům, kdy ministerstvo obrany a zároveň i vědci pátrali po něčem, co by propojilo jejich počítače bez možnosti útoku nepřátel do centrálního uzlu. V roce 1969 se zrodila pokusná síť, kterou spravovali americké univerzity s názvem ARPANET. A až v osmdesátých létech mohla být možnost

¹⁵ BLAŽEK, Bohuslav a Petr ŽANTOVSKÝ. *Tváří v tvář obrazovce: Kultura nebo chaos?*. Vyd. 1. Překlad Milan Šmíd. Praha: Sociologické nakl., 1995, 199 s. Studie Slon, sv. 10. ISBN 80-858-5011-7. s. 145.

¹⁶ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Překlad Irena Reifová. Praha: Mladá fronta, 2010, 204 s. ISBN 978-802-0422-064.

propojení se světem používána širokou veřejností. V té době totiž anglický vědec vynalezl dodnes platný systém World Wide Web (WWW).¹⁷

Internet byl původně určen pro výměnu informací, stejně jako ostatní média ale obsahuje navíc možnost vkládat k článkům své názory v podobě komentářů. Tímto způsobem se pod článkem může rozpoutat diskuze přístupná každému čtenáři. Máme možnost hodnotit názory druhých a sami vkládat vlastní příspěvky.

„Dnes běžně používaným prohlížečem je stále Internet Explorer (IE) dodávaný spolu s operačním systémem Windows, ale roste počet uživatelů jiných prohlížečů jako například Mozilla FireFox (FF) či Opera. Rokem 1993 začal Internet v USA prožívat nebývalý rozmach, k Internetu byl připojen i Bílý dům (White House, Washington, D. C).“¹⁸

Mezi nejzákladnější funkce internetu patří zejména funkce informační, zábavná a komerční. V podstatě pomocí internetu je dnes možné provádět jakékoliv činnosti, a to naprosto v pohodlí domova, v soukromí a bez zbytečných starostí a ubírání si volného času. Od možnosti nakupovat, vzdělávat se, sledovat kulturní programy nebo zařizovat finanční situace, hledat pronájmy domů, kupovat byty, zkrátka na co jen si vzpomenete, dnes můžete udělat přes internet. A díky nárůstu sociálních sítí je dnes možné spojit se i se starými známými z daleka nebo navázat kontakty přes různé internetové seznamky.

U online médií je navíc větší „trvanlivost“ článků. Noviny nebo časopisy si téměř nikdo z nás neschovává doma ve skříni, většinou se vyhodí do koše. Ale na internetu je možné dohledat článek starý třeba několik let. Je nutné podotknout, že je zde větší výskyt chybovosti a překlepů, to vše ale úzce souvisí se snahou co nejrychleji šířit aktuální informace.¹⁹

To jsou všechno kladné stránky internetu, které je třeba mít na vědomí, ale zároveň je nutné se na internetu chránit, protože je zneužitelný stejně jako jiná média. Čeká zde více nebezpečí, než si mnozí z nás vůbec uvědomují.

¹⁷ MUSIL, Josef. Elektronická média v informační společnosti: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3. s. 158-159.

¹⁸ BEDNÁŘ, Martin. Historie vzniku internetu. Owebu.cz: o internetu, počítačích a webhostingu [online]. 2007 [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: <http://owebu.blogger.cz/Internet/Historie-vzniku-internetu?clanek=1083>.

¹⁹ KOMJATI, Vladimír. Online ohroženější než tisk?. Mediář: Denně o médiích, reklamě a internetu [online]. 2011 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.mediar.cz/online-ohrozenejsi-nez-tisk/>.

Jedním z nich je anonymita. Autorem článků může být prakticky kdokoliv. Mezi další patří růst kriminality, to může být důsledkem většího zájmu o internetové bankovníctví. Šíření počítačových virů, které mohou ohrozit bezpečnost vašeho počítače je jedním z rizik, kterých je nutné se vyvarovat.

Mezi nejohroženější skupinu však patří děti. Sami nedokážou posoudit, jaká rizika může s sebou nést internet, a jsou v mnoha případech neopatrné. Důkazem jsou toho sociální sítě, kam se každým dnem registruje více a více lidí a roste i procento přibývajících dětí mezi sedmým až patnáctým rokem.

„Mobilní telefon a internet používá 98 procent českých dětí ve věku 12-17 let. Celá polovina je ochotna jít na schůzku s neznámou osobou dohodnutou přes internet. Podle údajů Policie ČR z nich každé alespoň jedenkrát sdělilo údaje o sobě či své rodině přes internet nebo mobil někomu cizímu.“²⁰

A konzumace internetu neustále stoupá. Prokázala to nedávná studie návštěvnosti všech webů. Oproti loňským létům se počet zhlédnutých stránek téměř zdvojnásobil a vzrostl i čas strávený na jednotlivých webových stránkách. Celkově se tak internet v konzumaci významně přiblížil televizi. Průměrný čas trávený na internetu na jednoho uživatele vychází přibližně na necelých 60 hodin za měsíc. Nárůst může být způsoben i častějším využíváním internetu v mobilu nebo tabletech.²¹

Všechna rizika a úskalí internetu se musíme snažit eliminovat a pokusit se je zmírnit na minimum. Pomáhá nám k tomu spousta antivirových programů a jiných technologií, pomocí kterých se chráníme, ale zároveň také můžeme sami za sebe podniknout několik kroků. Jedním z nich je neposkytovat osobní informace na volně přístupné weby, nesdělovat o sobě příliš mnoho informací, které je možné snadno vystopovat a pravidelně si měnit bezpečnostní hesla. Jedná se o dlouhodobě diskutovatelný problém a existuje velké množství odlišných názorů na toto téma.

V rámci ochrany dětí před nebezpečím internetu začala společnost Google a UPC vytvářet programy pro zvýšení ochrany dětí před riziky internetu. Společnost UPC Česká Republika začala propagovat tříminutové video, které se snaží poukázat na základní přístup rodičů k dětem a internetu. Video předkládá užitečné rady a tipy,

²⁰ *Novinky.cz*. Polovina dětí by šla na schůzku domluvenou přes internet [online]. 2008 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/133051-polovina-deti-by-sla-na-schuzku-domluvenou-pres-internet.html>.

²¹ KŘÍŽOVÁ, Kristýna. Konzumace internetu sílí: NetMonitor počítá i návštěvnost nezapojených. *Marketing&Media: týdeník pro marketingovou komunikaci a média*. Praha: Economia, 2013, č. 10, s. 25. ISSN 1212-9496.

kterých by se rodiče měli držet. Společnost Google zase spustila internetovou stránku „Co je dobré vědět“, která by měla sloužit jako průvodce bezpečným chováním na internetu. Na této stránce rodiče naleznou užitečné rady, jak uchránit své dítě a jak zajistit co nejbezpečnější využívání online médií.²²

Pro zvýšení ochrany při online komunikaci vznikl „Den bezpečnějšího internetu“, který připadá na 5. února a jeho cílem je upozorňovat na rizika a negativní vlivy, ale také nabádá k vyšší a důslednější ochraně vlastních údajů a dodržování určitých práv a omezení. Pořádá ho Národní centrum bezpečnějšího internetu. „Národní centrum bezpečnějšího internetu je neziskové nevládní sdružení, jehož cílem je přispívat k bezpečnějšímu užívání internetu, k osvojování etických norem v on-line komunikaci a napomáhat předcházení a snižování možných sociálních rizik spojených s jejich užíváním.“²³ Na organizaci se dále významně podílí i Linka bezpečí, protože každým rokem zaznamenává více a více hovorů týkajících se problematiky internetu.²⁴

1.4.3 Počítače

Počítače se v dnešní moderní době staly nedomyšlitelnou součástí našeho života. Pomocí nich se spojujeme se světem, pomáhají nám se vzdělávat, slouží k práci zábavě, odpočinku či k učení se cizích jazyků.

Dnes se již těžko hledá rodina, která by neměla v domácnosti žádný počítač. Prokázal to i výzkum na dětech z prvního stupně, kdy bylo zjištěno, že všechny zkoumané rodiny mají v domácnosti počítač a všichni zároveň odpověděli, že součástí je i připojení k internetu.²⁵

Ve škole se stala již povinná počítačová výuka a mnohdy se předpokládá, že pro zpracování domácích úkolů nebo referátů děti nutně využívají počítač.

Dítě, které pracuje s počítačem je typickým příkladem systému člověk-stroj. Navíc bylo prokázáno, že lidé, kteří denně pracují počítačem, trpí častěji depresemi a zahlcují je negativní myšlenky oproti lidem, kteří počítač využívají opravdu je výjimečně. Nové

²² *Mediamania*. UPC i Google radí, jak chránit na internetu děti [online]. 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://mediamania.tyden.cz/rubriky/online/upc-i-google-radi-jak-chranit-na-internetu-deti_260425.html.

²³ ZÁZVORKA, Jiří. Den bezpečnějšího internetu nabádá k ohleduplnosti na síti. *Mediamania* [online]. 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://mediamania.tyden.cz/rubriky/online/den-bezpecnejsiho-internetu-nabada-k-ohleduplnosti-na-siti_260406.html.

²⁴ ZÁZVORKA, Jiří. Den bezpečnějšího internetu nabádá k ohleduplnosti na síti. *Mediamania* [online]. 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://mediamania.tyden.cz/rubriky/online/den-bezpecnejsiho-internetu-nabada-k-ohleduplnosti-na-siti_260406.html.

²⁵ Vlastní výzkum.

technologie jsou vyvíjeny také proto, aby umožnili spojení s okolním světem a usnadnili lidem práci. Někdy se ale dostaví přesně opačný efekt a lidé si začínají izolovat od svých přátel, rodiny a komunikace vůbec. Často se stávají samotáři a jsou uzavřeni do svého virtuálního světa a kontakt s okolím je pro ně zprostředkovaný pouze přes moderní technologie.²⁶

„Stejně jako se v devatenáctém století musel běžný člověk naučit číst, aby mohl používat noviny, lidé dneška se musejí stát „počítačově gramotnými“ dříve, než se objeví a prosadí masová média založená na počítačích. Úroveň dovedností vyžadovaná pro média založená na počítačích, stejně jako úroveň schopnosti číst a psát vyžadovaná k užívání novin, je opravdu zcela minimální. Lidé se nemusejí stát programátory o nic více, než se čtenáři novin museli stát reportéry nebo redaktory.“²⁷

1.4.4 Noviny

Označení „noviny“ se používá zpravidla pro tištěné periodikum, které vychází pravidelně buď denně, týdně nebo alespoň jednou měsíčně. Označují se tím veškeré tiskoviny od seriózních periodik až po bulvární média. Většinou bývají noviny rozdělovány do několika kategorií (rubrik) podle zaměření obsahu. Typickou se stala příloha, o kterou se noviny doplňují a která má za úkol přilákat více čtenářů.

Předchůdci novin se začali objevovat v roce 1621 a říkalo se corantos. Nevycházeli pravidelně a zpravidla ho řídila vláda. Tam, kde byla moc vlády slabší, se tisk vyvíjel mnohem rychleji, protože nebyl tolik kontrolován a více byla projevena svoboda tisku. Později na masové komunikaci závisel i obchod, kdy média koordinovala dopravu, výrobu, finanční transakce a prodělávání změn na trhu.²⁸

Noviny se začaly vyvíjet a jejich vzrůst se pohyboval rychlostí blesku. Ano, když na to pohlédneme v měřítku let, tak jejich vývoj trval dlouhá staletí, ale na druhou stranu žurnalistická oblast prokázala obrovský vývoj za velice krátkou dobu.

V každé zemi se lišilo tempo vývoje, ale cíl a funkce byly naprosto stejné jako všude jinde. Co se týče společnosti, žurnalistika byla do společnosti vypouštěna velice

²⁶ SAK, Petr. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.

²⁷ DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. české vyd. Překlad Jan Jiráček, Otakar Šoltys. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-718-4099-8. s. 342.

²⁸ Tamtéž.

opatrně a po kouskách, jakoby lidé tušili, s čím mají to dočinění a o jaký manipulativní prostředek se ve skutečnosti jedná.²⁹

Předchůdce celého složitého vývoje novin a dalších s tím souvisejících médií předcházela jeden podstatný objev, a to vynález knihtisku kolem roku 1400. Za vynálezce je považován Johannes Gensfleisch, zvaný Gutenberg. Mezi první tiskoviny patřily především náboženské texty a letáky. „Patrně první plnohodnotné tištěné periodikum po vynálezu knihtisku vyšlo v roce 1605 v Antverpách. Vydavatelem byl majitel tiskárny Abraham Verhoeven a list se jmenoval Nieuwe Tidinghen, v překladu Nové věci.“³⁰

Úplně první české noviny vydal Karel František Rosenmüller v roce 1719. Obsahovaly téměř ty samé informace, které nalzáme v dnešním tisku. Vžil se pro ně název Pražské poštovské noviny nebo Pražské české noviny. V počátcích ještě nebyly zavedeny jednotlivé rubriky a autoři skládali jednotlivé zprávy tak, jak postupně přicházely za sebou. Po několika letech noviny zanikly a obnovil je až Václav Matěj Kramerius v roce 1789.³¹

²⁹ KÖPPOVÁ, Barbara a KÖPPL, Ladislav. Dějiny světové žurnalistiky. [Díl] 1., Celý svět je v novinách: Tisk od počátku světové žurnalistiky do nástupu imperialismu. 1. vyd. Praha: Novinář, 1989. 332 s. ISBN 80-7077-216-6.

³⁰ VERNER, Pavel. *Zpravodajství a publicistika*. Vyd. 2., upr. a dopl. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, 128 s. ISBN 978-80-86723-88-4. s 7.

³¹ ČT24. Začaly vycházet první české periodické noviny. In: *Česká televize* [online]. 2009 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/44461-zacaly-vychazet-prvni-ceske-periodicke-noviny/>.

Obrázek č. 1: Pražské poštovské noviny



Zdroj: ČT24. Začaly vycházet první české periodické noviny. In: Česká televize [online]. 2009 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/44461-zacaly-vychazet-prvni-ceske-periodicke-noviny/>.

Celkový vývoj novin se projevoval pomocí nejrůznějších zlepšení a inovací. Noviny se postupně více specializovaly na určitá konkrétní témata a stávaly se více profesionálními. Všechny tyto změny a obnovy ale vedly ke sporům mezi novináři, proto bylo nutné všem komplikacím zabránit a vznikly specifické etické kodexy novinářů, které určují pravidla a normy.³²

Netrvalo dlouho a rozvoj novin se začal více než na kvalitu zaměřovat spíše na kvantitu vydaných periodik. Konkurence se předháněla v množství prodaných výtisků a svoje údaje poskytovali veřejnosti. Dále se však nezmiňovali o tom, jaký užitek měla jednotlivá vydání pro čtenáře.³³

³² DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. české vyd. Překlad Jan Jiráček, Otakar Šoltys. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-718-4099-8.

³³ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Překlad Irena Reifová. Praha: Mladá fronta, 2010, 204 s. ISBN 978-802-0422-064.

V posledních letech se hodně uplatnil rozvoj bulvárního tisku. Dnešním nejčtenějším periodikem se stal deník Blesk, který ve druhé polovině loňského roku četlo více než jeden milión lidí. Hned za ním se umístili deníky MF Dnes a Právo.³⁴

Lidé se více začínají zajímat o senzaci než o seriózní informace, které mohou nabídnout periodika jako je právě MF Dnes nebo Právo.

Přechodem mezi novinami a knihou je časopis. Jedná se periodikum, které se zabývá určitou specifickou problematikou. Více než pro naučnou funkci vycházejí časopisy pro pobavení a na základě určitých zájmů jednotlivců.

Dnes se ale čím dál častěji setkáváme s odbornými časopisy zaměřenými na specifickou problematiku, které se snaží poukázat na danou situaci a doplnit lidem objektivní pohled na svět.

Nově se nyní začal rozvíjet trend pro rozvoj tištěného média, které bude veřejnost informovat o ostatních médiích od facebook až po každodenní seriózní tisk. Na trh nový titul s názvem Agenda uvede vydavatelství Sanoma Media Praha. Monitoring médií má probíhat jak u nás z domova, tak i v zahraničí. Tímto krokem se přichází na svět další krok, kterým se zvyšuje přehled o médiích.³⁵

1.4.5 Knihy

Kniha patří mezi jedno z mála médií, které nemá zcela negativní vliv na psychiku a myšlení. Je tomu právě naopak. Čtení knih se doporučuje již u dětí v raném věku. Rodiče by měli dětem z knih předčítat a následně si s nimi povídat o čteném obsahu, děj se snažit převyprávět, a pokud dítě něčemu nerozumí, vše rozumně vysvětlit. V dalších fázích by mělo dítě číst knihy již samo. Rozvíjí se mu tak fantazie, doplňuje si slovní zásobu a rozvíjí své vlastní myšlení a uvažování. Kniha dopomáhá utvářet si vlastní názor a formovat osobnost.

Opět se ale dostáváme k možnosti elektronických knih, které se snaží nahradit tištěnou verzi. Mezi veřejností se stává více oblíbeným fenoménem a již každý pátý člověk využívá raději digitální formu. Důvodem je větší pohodlí, lepší skladnost knihy, a také cenová dostupnost. Je tedy možné, že d budoucna tištěné knihy úplně vymizí a bude

³⁴ ČTK. Nejčtenějším českým deníkem zůstává Blesk. In: *Tyden.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/media/tisk/nejctenejsim-ceskym-denikem-zustava-blesk_260662.html

³⁵ KRÍŽOVÁ, Kristýna. Sanoma uvedena trh titul Agenda. *Marketing&Media: týdeník pro marketingovou komunikaci a média*. Praha: Economia, 2013, č. 12. ISSN 1212-9496.

praktikována tato modernější verze. Na druhou stranu má tištěná kniha své nepostradatelné kouzlo, které nic nedokáže nahradit.³⁶

³⁶ KRÍŽOVÁ, Kristýna. Nahradí digitální knihy tištěné knihy? *Marketing&Media: týdeník pro marketingovou komunikaci a média*. Praha: Economia, 2013, č. 12. ISSN 1212-9496.

2 PŮSOBENÍ MÉDIÍ

„Skutečná moc masmédií spočívá v tom, že nám ukazují to, co má být normální.“

Michael Medwed, americký novinář, spisovatel. Toto motto přesně vystihuje situaci, která nastává v dnešní společnosti. Lidé si myslí, že média nám ukazují to, co je správné, jak to má být a jak to má správně vypadat.

„Vliv médií je patrný i v našich koncepcích úcty, dobra nebo krásy. Způsoby definice a regulace našich představ o tom, co je pravda, jsou však ovlivňovány médii vždycky.“³⁷

V souvislosti s fenoménem ženské krásy se dá jednoduše prokázat vliv, který mají média na společnost. Vezměme si například ideál krásy. Mladé dívky a ženy si každý den kupují časopisy, ve kterých vidí na už obálce krásnou mladou slečnu s dokonalou pleť bez jediné chyby, štíhlé postavy a perfektně vypracovaným tělem. Nikoho nenapadne a nikdo ani neví, že se ve skutečnosti jedná o úplně obyčejné modelky, které ve skutečnosti vypadají zcela obyčejně ale díky šikovným vizážistům, kadeřníkům a specialistům na počítačové programy, které umí přetvořit člověka k nepoznání, dostávají tuto dokonalou podobu.

Média tímto způsobem propagují myšlenku, že každá žena by měla vypadat přesně tak, jako ta modelka v televizi. A nejenom, že by měla být krásná, média dnes prosazují i nezbytnou „superženskot“. Pod tímto pojmem si lze představit dokonalou ženu, která hravě zvládne obstarávat domácnost, nemá na sobě žádnou chybu, je neustále upravená a pozitivní. Dokonce i její rodina musí vypadat spokojeně, a kdyby náhodou v sobě pocítila nějaké pocity deprese či negativismu, musí se naučit je potlačit. Dalším klíčem k takovému perfekcionalismu je perspektivní kariéra a snaha o dosahování co nejlepších výsledků. Až do takové míry dnes zasahují média a vytvářejí v lidech představu o jakési „perfektnosti“, která je nezbytná pro život a bez které se nedá ani minutu existovat.

Už jen tímto prostým způsobem o jistém ideálu nás média v průběhu století ovlivňují. Určují, jakým směrem se máme ubírat a do jaké míry nás okolí bude vnímat. Jako „ty dobré“ nebo naopak „ty špatné“. „Účinky médií mohou být nepřímé a dlouhodobé.

³⁷ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Překlad Irena Reifová. Praha: Mladá fronta, 2010, 204 s. ISBN 978-802-0422-064. s. 34.

Média ovlivňují to, jak lidé nahlízejí na sebe, na svou společnost, na okolní svět. Prostřednictvím svých příjemců ovlivňují i sama sebe.³⁸

Co se týče důvěryhodnosti a objektivitý médií, ne vždy máme pocit, že nám média sdělují přesné a pravdivé informace ničím nezkrášené, jak by to mělo být. Naopak už jen výběrem zpráv, způsobem formulace a poskládáním zpráv za sebou se média dopouští manipulace.

Přesto se podle výzkumné agentury STEM oproti loňským rokům zvýšila důvěryhodnost ke zpravodajství ČT. „Zatímco k domácí politické scéně se česká veřejnost staví silně kriticky, média sklízí za svou práci uznání. Téměř dvě třetiny Čechů (65 %) soudí, že média poskytují veřejnosti o vnitropolitickém dění dobrý přehled (před rokem to bylo 53 %). Ještě více lidí (71 %) uvedlo, že zpravodajství veřejnoprávní České televize informuje o vnitropolitickém dění objektivně.“ Dále výzkum uvádí, že nejkritičtěji k médiím se vyjádřili stoupenci KSČM a naopak za velice důvěryhodná média považují Českou televizi zastánci ODS a TOP 09.³⁹

„Řada vědců zastává dodnes model minimálního vlivu médií, když tvrdí, že ve většině případů masová média posilují již existující modely chování a názory, spíše než by je měnila. Masová média údajně ovlivňují především jednotlivce, kteří si ještě nevytvořili na určitou věc jasný názor a vliv médií je také silnější u jednotlivců, kteří jsou chudí nebo méně vzdělaní a médiím věnují hodně pozornosti.“⁴⁰

Není překvapením, že za každou vlnou mediální moci stojí vždy nějaká slavná osobnost, spisovatelé, umělci nejrůznějšího druhu, kteří jsou médií využívány pro posílení moci a udržení stability. V demokracii zaujímá moc velice slabou pozici. Tím více se zde rozšiřuje komercializace, vznik konkurence a honba za peněžním ziskem. Ovšem při příliš velké svobodě hrozí lhostejnost a s tím spojený zájem pouze o senzace a adrenalin.⁴¹

„Nesporné je, že televize se stále – ovšem o nic méně nežli ostatní masová média, především bulvární tisk, ilustrované časopisy a magazíny – pokouší vybojovat svůj

³⁸ BURTON, Graeme. Úvod do studia médií: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykové pojmy, 30 000 hesel. 1. vyd. Brno: Barrister, 2001, 390 s. ISBN 80-859-4767-6. s. 373.

³⁹ STEM: Středisko empirických výzkumů. Hodnocení médií a objektivitý zpravodajství České televize. [online]. 2012 [cit. 2013-01-23]. Dostupné z: <http://www.stem.cz/clanek/2328>.

⁴⁰ JANÍČEK, Jeroným. Vliv médií na vznik a rozvoj rizikového chování. *Jeronym Janíček* [online]. 2005 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.jeronymjanicek.cz/texty/vliv-medii-na-vznik-a-rozvoj-rizikoveho/>.

⁴¹ KRAUS, Wolfgang. Kultura a moc: proměna přání. Vyd. 1. Překlad Vladimír Jochmann. Olomouc: Votobia, 1993, 181 s. Documenta, sv. 6. ISBN 80-856-1943-1.

konkurenční boj o publikum pomocí hrubých senzací, k nimž patří i efekty brutality. Právě ve společnosti, ve které lze reálné násilí jen výjimečně zažít, roste zvědavost po senzacích a po dobrodružství, k nimž patří velké životní nebezpečí plynoucí z násilí.“⁴²

Média ovlivňují myšlení člověka a svým způsobem každého přetvářejí v jednorozměrného člověka, který nedokáže sám myslet a pouze rekapituluje něco, co se doslechl v médiích. Masová média jsou především využívají zábavu, navozují pocit uvolnění a relaxace a následně vytvářejí falešné potřeby.⁴³

2.1 NEGATIVNÍ VLIV MÉDIÍ NA DĚTI

Dospělý člověk má šanci bojovat s mediálním nátlakem, ale při vlivu na děti je situace složitější. Dětská mysl je velice snadno zmanipulovatelná. Proces napodobování je pro děti automatický a naprosto přirozený. Imitují to, co vidí, slyší, zkrátka vše s čím přijdou do styku. Děti jsou nejnadnější nástrojem pro manipulaci a vedle školy a rodiny na ně nejvíce působí právě média. „Děti a zejména mládež představují velmi důležitou cílovou skupinu mediální reklamy. Při hodnocení vlivu médií je třeba vycházet z toho, že napodobování je psychologickým základem učení a zejména předškolní děti jsou v tomto směru vysoce disponovány.“⁴⁴

Studie prokázaly, že sledování televize a příliš mnoho času tráveného u počítačů negativně působí na dětskou psychiku a tím i rozvoj komunikačních dovedností. Například výzkum dětí, které měly sledovat určitý film. První půlka se dívala na pohádku a druhá na kriminálku. Následovala testovací hra, kdy měly děti za úkol mačkat modrá tlačítka, která ubližovala týmu a kazila hru, a modrá tlačítka, která naopak pomáhala a zachraňovala tým. Všechny děti, sledujících pohádku mačkaly jen modrá tlačítka a většina dětí, sledujících kriminálku mačkala jen červená. Na tomto případě se dá jasně dokázat, jak obrovský mají média vliv na chování, psychiku a myšlení jedinců, zejména malých dětí.

Dle výzkumu dětí ze základních škol bylo prokázáno, že děti, které navštěvují zájmové kroužky, hrají na hudební nástroj nebo hodně sportují, tráví u počítače méně než hodinu denně. Někteří rodiče dokonce udávali do poznámky, že rozhodně netráví

⁴² KRAUS, Wolfgang. Televize - nový kontinent: Kultura nebo chaos?. Překlad Milan Šmíd. Praha: Československá televize, 1991. ISBN 80-850-0502-6.

⁴³ MARCUSE, Herbert. Jednorozměrný člověk: studie o ideologii rozvinuté industriální společnosti. Vyd. 1. Překlad Miroslav Rýdl. Praha: Naše vojsko, 1991, 190 s. ISBN 80-206-0075-2.

⁴⁴ MUSIL, Josef. Elektronická média v informační společnosti: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3. s. 96.

u počítače každý den, a když už se u něj vyskytují, tak ze studijních důvodů. Zvláště zajímavým poznatek výzkumu byl fakt, že takto sebevzdělávací se děti pocházejí z většího města (z Prahy), jsou z plnohodnotné rodiny a jejich rodiče mají z větší části vysokoškolské vzdělání. Děti žijící na vesnici trávili u počítače v průměru dvě až tři hodiny denně a neměly skoro žádné zájmové kroužky. Jedním z důvodů může být i situace, kdy rodiče děti odloží k televizi a nechají je být, nijak se jim nevěnují, nemají na ně čas a děti si pak hledají aktivit samy. A nejjednodušší variantou je pro ně právě počítač, internet nebo televize.

Při sledování televize je mysl zcela pasivní, neprojevuje žádnou aktivitu a v mnoha případech se stává, že člověk pak vůbec nevnímá.

Na druhou stranu úplně dětem zakázat sledování televize je holý nesmysl. Možná by se mohlo jednat o podobný extrém, jak když děti tráví u televize celé dny. Pro vývoj dítěte to může mít i psychický vliv na jeho sebedůvěru. S dětmi ve škole si pak nemá možnost povídat, není mu dopřána možnost zapojit se do hovoru. Děti jsou vnímavé a takové neznalosti si okamžitě povšimnout. Poté může následovat posměch ze strany spolužáků a může to mít za následek nízkou sebedůvěru dítěte či jiné psychické poruchy. U takových situací je následně za potřebí odborné pomoci od dětského psychologa.⁴⁵

Jedním z výrazných nebezpečí médií pro děti je souvislost s reálným světem. Dětská psychika není natolik vyvinutá, aby si dokázala odloučit fiktivní svět ve filmu a skutečnou realitu. Proto se pak dostává do rozporu s vytvářením si odstupů od vymyšleného děje.

2.2 MANIPULACE

Jak již bylo řečeno, média jsou obrovským nástrojem manipulace. „Nemáme-li věřit, že média nemají na myšlení žádný vliv, pak je to také výsledek jejich působení – výsledek řadu let po vítězství Pravdy a Lásky nepřilíš potvrzující tento slogan.“⁴⁶

S manipulací úzce souvisí propaganda. Propaganda označuje „veřejné šíření myšlenek, názorů s cílem získat přívržence.“⁴⁷ Jinými slovy je za propagaci

⁴⁵ MUSIL, Josef. Elektronická média v informační společnosti: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3. s. 99.

⁴⁶ Tamtéž.. s. 75.

⁴⁷ LINHART, Jiří. Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Litvínov: Dialog, c2007, 412 s. ISBN 80-738-2005-6.

považována veškerá činnost, která souvisí s vnucováním vlastních názorů, které přináší prospěšnost pouze osobě, která je propaguje. Jedná se negativní myšlenky a šíření názorových idejí. Propaganda byla především prosazována v totalitních režimech, kde byla velice často využívána tzv. formální pravda. V podstatě se jedná o prostou lež, která navenek obsahuje několik prvků pravdy.

Propagandu můžeme jednoduše označit jako „umění, nutit lidi dělat to, co by nedělali, kdyby měli k dispozici všechny údaje o předmětu. Propaganda je proces kontroly toku informací, řízení veřejného mínění a manipulování vzorci jednání.“⁴⁸ Definicí pro pojem propaganda existuje celá řada a každá je určitým způsobem odlišná a zaměřená podle toho, jaký vědní obor ji definuje.

Na rozdíl od toho pojem *manipulace* není vůbec jednoznačný a je velmi složité ho definovat. Slovníky nám udávají vysvětlení, že se jedná o „nečestné zacházení s něčím či někým, nečestné jednání.“⁴⁹ Manipulace se stala nástrojem masmédií a je patrná zejména v reklamě, marketingu a PR (vztahy s veřejností, vytváření veřejného mínění a snaha docílit co největšího zájmu o danou značku či službu).

Za manipulaci považujeme způsoby nebo metody jednání s lidmi a snaha změnit jejich názory, aniž by si to obec sami uvědomovali. Na rozdíl od propagandy, kterou bylo možné s trochou snahy odhalit, se jedná o velice nebezpečný těžko postřehnutelný nástroj.

Mezi jednotlivé druhy manipulace patří i přesvědčování. Je to zpravidla nejjemnější způsob manipulace. Pokud ale jedinec ví o tom, že je přesvědčován a je seznámen s veškerými fakty, tak se přesvědčování stává mnohdy nezbytným nástrojem každodenní komunikace. Například přesvědčování v mnoha případech používají rodiče vůči dětem, aby je přesvědčili o správnosti dané činnosti a naopak. V případě, že jedinec nemá ponětí, že je přesvědčován, už sklouzáváme k ostřejší manipulaci.⁵⁰

Nejstarším druhem manipulace je násilí. Tím je myšleno fyzické ohrožování druhé osoby. Často je také spojováno s vyhrožováním, nebo také vydíráním. Setkáváme se

⁴⁸ IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ. Manipulace v médiích: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008, 207 s. ISBN 978-80-86723-50-1. s. 30.

⁴⁹ LINHART, Jiří. Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Litvínov: Dialog, c2007, 412 s. ISBN 80-738-2005-6.

⁵⁰ IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ. Manipulace v médiích: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008, 207 s. ISBN 978-80-86723-50-1.

s tím v každodenní realitě a zejména v dnešní společnosti se neustále potýkáme s růstem násilí jak u dospělých, tak už i u dětí ve škole. Takovým jednáním pak označujeme šikanu.⁵¹

2.3 POZITIVNÍ EFEKTY MÉDIÍ

Abychom nebyli příliš kritičtí, zaměříme se i na kladné stránky masových médií. Samozřejmě je nutné co nejvíce dopodrobna rozebrat všemožné negativismy ale nesmíme zapomenout i na užitečné informace, kterých se nám dostává právě a jen díky médiím.

Mezi první z nich patří zasvěcení široké veřejnosti do světa zábavy, kultury a vzdělávání. Nyní má mnohem více lidí možnost se sebevzdělávat a pracovat na svém rozvoji. Nabízí se zde spousta nových možností a informace jsou mnohem dostupnější. Média velice pomáhají při krizových situacích, jako jsou záplavy, zemětřesení, války nebo jiné přírodní či politické katastrofy. Varují nás před možným nebezpečím a my máme otevřený přístup k aktuálním informacím. Díky živým vstupům moderátorů máme možnost ocitnout se přímo na místě dění a sledovat veškeré nové okolnosti.

2.4 REKLAMA

„Televizní reklama je nejsvrázdnější a nejpronikavější formou komunikace, jakou nám umožnil elektrický proud. Můžeme tedy bez rozpaků konstatovat, že televizní reklama hluboce ovlivňuje americký způsob myšlení.“⁵²

„Na možnosti dosáhnout předem naplánovaných účinků, čili cíleně ovlivnit působení médií, je založena i reklama, tedy snaha dosáhnout u příjemců pomocí nejrůznějších typů sdělení, včetně mediálních, nějakého chování žádoucího z hlediska zadavatele reklamy.“⁵³

Podle průzkumů působí reklama v časopisech na více než polovinu čtenářů. Nejúčinnější je reklama na jedné celé stránce a ještě více čtenáře zaujme na přední nebo zadní straně, než přímo uvnitř časopisu. Proto se stále častěji setkáváme

⁵¹ IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ. Manipulace v médiích: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008, 207 s. ISBN 978-80-86723-50-1.

⁵² POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Překlad Irena Reifová. Praha: Mladá fronta, 2010, 204 s. ISBN 978-802-0422-064. s. 146.

⁵³ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Média a společnost: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-807-3672-874. s. 157.

v časopisech s reklamou na téměř každé druhé stránce. Češi zároveň nejvíce registrují reklamu na jídlo, zpravidla kávu nebo víno, a dále také na vlasovou kosmetiku nebo parfémů.⁵⁴

Reklama se stala dnes nejpoužívanějším ovlivňujícím prostředkem a žádoucí účinek má hlavně na děti. Proto se při víkendové vysílání dětských pořadů televize zaměřují na co nejčtetnější uplatňování dětských reklam. Podle psychologů je dětská mysl velmi snadno manipulovatelná a reklama na ně působí velice silně.

Ve své podstatě se reklama vůbec nezabývá daným produktem, ale je zaměřena jen na spotřebitele a na uspokojení jeho potřeb. Vzbuzuje v nás myšlenku, že pokud právě tento produkt nebudeme mít, nemůžeme ve společnosti existovat. Snaží se nás přesvědčit a zmanipulovat o naší potřebě výrobku. Například firma McDonald's má své reklamní spoty zaměřené na krásné, spokojené, mladé lidi, kteří se prostřednictvím hranolek a hamburgerů dostávají do jisté euforie a svěží nálady, jež jim tyto výrobky přinášejí. Reklama je jistou praktickou aplikací psychologických teorií, které uvádějí, že všechny problémy jsme schopni vyřešit, ale je k tomu zapotřebí výrobku, který je součástí jednotlivé reklamy.⁵⁵

2.5 OMEZENÍ VLIVU MÉDIÍ

Média nám pomáhají utvářet si vlastní osobnost a díky tomu nás mohou v značné míře ovlivňovat. Jak ale předejít negativní manipulaci a nepatřičnému působení médií na děti? Musíme si nejprve uvědomit, že by se do toho měli jako první zapojit rodiče. Výchova rodičů je základním kamenem pro správné sebeutváření dítěte. Rodiče mají nejužší přístup ke správnému vedení, díky kterému si dítě utvoří vlastní myšlení.

Hlavně rodina má největší vliv na dítě a jen při jejím dobrém fungování je možné manipulaci médií zamezit. Jsou to právě rodiče, kteří by měli vybírat pořady, na které se bude jejich dítě dívat, měly by mít přehled o tom, jaké internetové stránky si prohlíží a v neposlední řadě by si měli dát pozor na to, jaké počítačové hry dítě hraje. Nejčastěji se totiž děti stávají nástrojem těchto elektronických médií. Ztrácejí chuť vytvářet si vlastní realitu a zahrabávají se do pomyslné fikce, která nahrazuje jejich vlastní život. Děti se stanou závislé na vymyšlené podobě reality.

⁵⁴ ČTK. *Mediamania*. Reklamy v časopisech zaznamenává polovina čtenářů [online]. 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://mediamania.tyden.cz/rubrik_y/pr/reklamy-v-casopisech-zaznamenava-polovina-ctenaru_260559.html.

⁵⁵ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Překlad Irena Reifová. Praha: Mladá fronta, 2010, 204 s. ISBN 978-802-0422-064.

Tato skutečnost se odráží hlavně u dětí z rozvedených rodin, kde se postrádá pocit bezpečí a zázemí. Děti si následně hledají útěchu u vymyšlených věcí a nemají zájem čelit každodenní realitě, s kterou se někdy těžko vyrovnávají. Právě v takovém případě je rodina tím nejdůležitějším článkem v mysli dítěte.

Při omezování vlivu médií na děti jde především o důslednou prevenci. Rodiče by měli vytvořit správné podmínky pro přirozený vývoj dítěte. V první řadě je důležité, aby si uvědomili možné negativní dopady médií na děti. Poté je možné těmto vlivům zabránit. Rodiče by měli v první řadě s dítětem komunikovat a vše důkladně vysvětlovat. Důležité je i zařazení her na pohybové dovednosti mluvidel. Pro správnou komunikaci hodně pomáhá čtení knih nahlas a jejich následná interpretace.

Sledování televize by nemělo být za odměnu, aby si dítě nezačalo myslet, že se jedná o něco speciálního a hodnotného. A velmi důležité je nepouštět dítěti televizi hned po ránu, jak se děje často o víkendy. Stejně je tomu tak i večer před spaním, kdy se doporučuje spíše pohádky dítěti přečíst. Dále by si rodiče měli s dětmi povídat o tom, jak pořady, filmy a pohádky vznikají. Pro děti to bude zajímavé téma a navíc se naučí oddělit dění v televizi od současné reality.

„Na média lze nahlížet jako na informační systémy, které ovládají tři typy „závislost vytvářejících“ informačních zdrojů, k nimž si ostatní musí zjednat přístup, aby mohli dosáhnout svých cílů. Prvním zdrojem je získávání či vytváření informací. U druhého zdroje, zpracování informací, jde o to, že média dokáží transformovat, přetvořit surovou informaci, jež byla získána či vytvořena. Třetím zdrojem, který mediální systémy ovládají, je šíření informací, čili schopnost předat informaci masovému publiku“⁵⁶

⁵⁶ DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. české vyd. Překlad Jan Jiráček, Otakar Šoltys. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-718-4099-8. s. 313.

3 ŘEČOVÉ VADY

Mezi příčiny řečových vad můžeme bezesporu pokládat i média, respektive jejich ovlivňování myšlení. Nejenže mají negativní vliv na mysl člověka, ale zároveň se člověk stává primitivnější a přestává myslet sám za sebe ale tak, jak mu média předepíší. Mander ve své knize uvádí „něco v samotné podstatě televizní zobrazovacích prostředků způsobuje nadřazení formy nad obsahem. Televize se začala zneužívat co nejučinněji ke změně veřejného mínění a zdaleka není neutrálním prostředkem, ale předurčuje, kdo a jak s ní bude nakládat.“⁵⁷

Věda zabývající se poruchami řeči, jejich prevencí a následně také jejich odstraněním se nazývá logopedie. Slovo je řeckého původu a skládá se z pojmu *logos*, což znamená slovo a z pojmu *paidea*, v překladu výchova. Spojením obou pojmů následně dostaneme spojení *výchova řeči*. A tou ve své podstatě logopedie je. Snaží se zdokonalit jak řeč, tak i komunikační schopnosti a dovednosti, odstranit nedostatky a zároveň jim předcházet. Logopedie zahrnuje verbální i nonverbální komunikaci a její prostředky, jak uvádí Klenková, „zabývá se patologickou stránkou komunikačního procesu, spolupracuje s psychologíí, využívá psychologické poznatky a neméně důležitý je vztah k fonetice a fonologii.“⁵⁸ Logopedie je obor velice mladý a začal se formovat až v první polovině 20. století. Proto se ještě neustále vyvíjí, rozvíjí a stále se objevují nové poznatky. Rakouský lékař Fröschels definoval logopedii jako lékařskou vědu v roce 1924. Samotný obor má několik definic a jednu z nich uvádí Dvořák: „Logopedie je zdravotnický obor, zabývající se fyziologií a patologií komunikace lidskou řečí (rozvoj řečí, výzkum, diagnostika, terapie, prevence); v pojetí školském – obor speciální pedagogiky, který se zabývá výchovou a vzděláním osob s poruchami komunikace.“⁵⁹

Již bylo zmíněno, že logopedie zahrnuje verbální i nonverbální komunikaci. Verbální komunikací se rozumí všechny řečové projevy včetně sdílení pocitů, emocí a přenos informací. Jedná se dorozumívání jedné a více osob pomocí jazykového systému. Pro komunikaci je třeba několika prostředků a mezi další patří i mimoslovní vyjadřování,

⁵⁷ MANDER, Jerry. *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000, 355 s. Sociálně-ekologická edice, sv. 3. ISBN 80-723-9063-5.

⁵⁸ KLENKOVÁ, Jiřina. *Kapitoly z logopedie I*. Vyd. 2. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2000. 94 s. ISBN 80-85931-88-5.

⁵⁹ DVOŘÁK, Josef a Petr ŽANTOVSKÝ. *Logopedický slovník: [terminologický a výkladový]*. 3. dopl. a rozš. vyd. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum, 2007, 248 s. Logopaedia clinica. ISBN 978-809-0253-667.

tedy nonverbální komunikace. Zahrnujeme sem veškeré projevy mimiky, gesta, doteky, podávání ruky (haptika), sdělování přiblížením se a oddálením (proxemika), řeč postojů (posturika) a patří sem také úprava zevnějšku (image). Nonverbální komunikací je v současnosti velmi významný prvek řeči. Přejdem mezi verbální a nonverbální komunikací je paralingvistika. Jedná se o akustickou stránku naší řeči, prohlubujeme tím naše sdělení. Používáme při tom hlasitost řeči, plynulost, objem, výšku a tón, intonaci, měníme melodii atd.

Předmětem oboru logopedie je narušená komunikační schopnost. Zpravidla se projevuje neschopností vyslovovat některé hlásky nebo úplnou ztrátou možnosti mluvit. V raném dětském věku je nutné na děti hodně mluvit, číst jim, aby si vytvořili do budoucna slovní zásobu a předcházeli těmto řečovým poruchám. Pokud se u dítěte projeví některá z řečových vad, je nutné ji odstranit co nejdříve. K takovému léčení je ale vyžadována pomoc od odborného logopeda. Základem je zároveň poctivé domácí cvičení a důsledná péče ze strany rodičů.

3.1 ZÁKLADNÍ VADY ŘEČI

Jelikož problematiku poruch řeči je možné rozebírat z mnoha směrů a ohledů a o jednotlivých vadách jsou napsány rozsáhlé odborné knihy, vyjmenujeme si a stručně popíšeme pouze ty základní a nejčastější. Pokusíme se danou vadu patřičně rozebrat a pokusit se dohledat možné příčiny a následnou terapii. Celková léčba řečových poruch se sama o sobě velmi složitá a často si vyžaduje pomoc nejen od logopeda, ale také psychologa, psychiatra nebo specializovaného lékaře. Je nutné vždy počítat s tím, že každý jedinec je individuální a při léčbě je předpokládána aktivní spolupráce logopeda, rodiny a i školy.

Všechny druhy poruch mohou být buď získané nebo vrozené a dále také dlouhodobé či pouze přechodné. Podle toho se také člení do jednotlivých kategorií.

3.1.1 Afázie

Jde o poruchu nebo ztrátu již vyvinutých a naučených schopností dorozumívat se jak psanou, tak mluvenou formou řeči. Je poškozena dominantní hemisféra mozku a porucha si vyžaduje pomoc od logopeda a neurologa. Mezi nejčastější příčiny jsou uváděny nádor na mozku, krvácení do mozku, úraz hlavy nebo zánět mozkových blan. Afázie může mít několik podob příznaků, mezi které například patří porucha rozumění – dítě dokáže vykonat jednoduchý příkaz, protože si dokáže logicky odvodit, co se po něm vyžaduje, pokud ale zadáme úkol složitější, má s tím značné problémy, kterých si

nelze nevšimnout. Při této vadě postižený může normálně slyšet a vnímat ale nedokáže rozpoznat naše sdělení, nebo také postižený vnímá obsah a rozumí mu, ale nezvládá odpovědět.⁶⁰

3.1.2 Mutismus

Jedná se o úplnou ztrátu schopnosti verbálně komunikovat. Nejčastěji jsou touto poruchou postiženy děti v předškolním věku. Rozdělujeme několik druhů mutismu podle příčiny jeho vzniku. Dítě může přestat mluvit v důsledku nějakého posttraumatického zážitku, depresivní situace, náhlého šoku apod. Je možné, že dítě přestane mluvit jen v určité skupině lidí – například ve škole, v cizím prostředí, ale potom doma u rodičů, kde se cítí v bezpečí, mluví normálně. Největší chybou ze strany rodičů jsou tresty za to, že dítě nemluví a snaží se ho do mluvení nutit. Takové děti jsou velice přecitlivělé a je nutné s nimi zacházet velice opatrně a brát ohledy na jejich problém.⁶¹

3.1.3 Dyslalie

„Dyslalie (nazývaná také patlavost) je nejčastěji se vyskytující porucha komunikační schopnosti.“⁶² Jde o špatnou výslovnost některých hlásek a jejich nesprávnou artikulaci. Dyslalie se často může zaměňovat za špatnou výslovnost v raném věku dítěte, je třeba to rozpoznat a předpokládat, že u malých dětí je nesprávná výslovnost přirozená a pouze přechodná. Tato problematika se ale nevyskytuje pouze u dětí, setkáváme se s ní i u dospělých jedinců, kdy jsou nečastěji špatně vyslovovány hlásky R a Ř a dále sykavky. Příčinou vzniku dyslalie bývá ve většině případů nesprávný mluvicí vzor, vliv sociálního prostředí, špatný sluch, nedostatek citů ze strany rodiny a příčinou může být i dědičnost. Při diagnostice a léčbě je zpravidla využíván rozhovor s dítětem, nejčastěji dítě popisuje obrázky a logoped má možnost přesně definovat problematiku.⁶³

3.1.4 Dysartrie

Opět se jedná o ztrátu schopnosti správné artikulace a verbální komunikace. Na vznik problematiky má každý odborník trochu odlišný názor, ale všichni se shodují na tom,

⁶⁰ KLENKOVÁ, Jiřina. Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe. Vyd. 1. Praha: Grada, 2000, 224 s. Pedagogika (Grada), sv. 3. ISBN 978-802-4711-102.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž.

že se jedná o poškození řečové motoriky. Příčinou je zpravidla organické poškození nervového systému. Ve výsledku je narušena nejen artikulace, ale celou poruchu doprovází i problémy s dýcháním a dalšími doplňujícími jevy jako je intonace, melodie nebo tón hlasu. Tato problematika se objevuje jak u dětí, tak i u dospělých, může se projevit v jakékoliv životní fázi. Terapie je velice složitá a často se využívá skupinových forem léčby, různé typy artikulační, fonetických a dechových cvičení.⁶⁴

3.1.5 Rinolalie

Rinolalie neboli huhňavost je poruchou zvuku řeči, respektive narušení nosních a ústních dutin, kde dochází k vyslovování hlásek M a N. Jelikož je utlumený zvuk řeči velice snadné rozeznat, identifikace je značně jednodušší. Nejčastější příčinou jsou zvětšené nosní mandle.⁶⁵

3.1.6 Patolalie

Patolalie vzniká při rozštěpu patra u novorozenců, který může být zapříčiněn dědičností nebo nesprávným chováním matky, jako například užívání návykových látek. Jde o nejnápadnější narušení komunikačních schopností. Řeč postiženého jedince se liší zvukem a tvorbou hlásek od běžné mluvy dítěte bez poruchy řeči.⁶⁶

3.1.7 Koptavost (balbuties)

Tato problematika je charakterizována jako narušení plynulosti řeči a definovat ji není jednoduché kvůli rozsáhlé a obtížné diagnostice a následné terapii. „Koptavost pokládáme za syndrom komplexního narušení koordinace orgánů, účastnících se na mluvení, který se nejnápadněji projevuje charakteristickým (tónickým, klinickým) přerušováním plynulosti procesu mluvení.“⁶⁷

3.2 PREVENCE ZE STRANY RODIČŮ

Zdravé dítě by se mělo učit správně mluvit ihned v samotných začátcích mluvení. Nevhodné je na malé děti šišlat a mluvit zdobnělinami, protože již v tomto věku si začínají osvojovat mluvicí procesy. Nevhodný je i špatný vzor rodičů, kteří mají

⁶⁴ KLENKOVÁ, Jiřina. Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe. Vyd. 1. Praha: Grada, 2000, 224 s. Pedagogika (Grada), sv. 3. ISBN 978-802-4711-102.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

určitou vadu řeči. Ti by si měli sami uvědomit chybu ze své strany a snažit se vše napravit, aby mohli být správným příkladem pro své děti.

U dětí s již narušenou komunikační schopností je důležitá spolupráce rodiny, školy a speciálního logopeda. V první řadě se musí dítě doma pravidelně věnovat nápravě nedostatků, k čemuž v zásadě přispívá kontrola ze strany rodičů. Stejně důležitá je pro dítě morální a psychická podpora v rodině.

V deníku New York Times se objevily výsledky studie, která potvrzuje, že fyzický kontakt, doteky, obětí a veškeré projevy porozumění vysoce přispívají ke zlepšení duševního a psychického vývoje dítěte. Kontakt rodiče s dítětem je nepostradatelný a přispívá k harmonickému souznění a vytváření pevných rodinných vazeb. Dodává dítěti pocit pevného zázemí a jistoty, kterou k životu potřebuje a díky které se může bezproblémově vyvíjet. Děti bez takového kontaktu si vytvoří neosobní vztah ke světu a negativně se to odráží i v pozdějším věku. Média způsobují omezení vlastního vědomí jen na to, co se děje v médiích. V podstatě vše, co se dozvíme prostřednictvím médií je již nějakým způsobem poupraveno a naše myšlenky jsou již nějakým způsobem přepracovány a předem připraveny.⁶⁸

⁶⁸ MANDER, Jerry. Čtyři důvody pro zrušení televize. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000. 355 s. ISBN 80-7239-063-5.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 CÍL VÝZKUMU A METODOLOGIE

Cílem šetření bylo zjistit, jaký je rozdíl vlivu médií na děti pocházející z venkova a na děti z města. Média v dnešní době manipulují s lidským vědomím a snaží se o přetváření našeho myšlení. Rodiče by se měli snažit co nejvíce regulovat působnost médií a zamezit zbytečnému konfliktu s okolním světem.

Pro výzkum byla použita kvantitativní metoda dotazníku. Celkem bylo rozdáno 120 dotazníků do základních škol pro děti prvních, druhých a třetích tříd prvního stupně. Navraceno jich bylo 110, některé dotazníky se navrátily vůbec a čtyři byly vráceny nevyplněné.

Otázky byly určeny pro rodiče a ti měli za úkol pravdivě odpovídat na všechny otázky, a poté vrátit dotazník zpět do školy. Hned v úvodu jsem uvedla, že je dotazník anonymní a data budou zpracována pouze pro výzkumné účely do bakalářské práce. Zvolila jsem tak pro případ nedůvěry respondentů. Ve svém šetření jsem porovnávala zejména rozdíl mezi dětmi z vesnice a z města. Po domluvě s ředitelem školy jsem první půlku dotazníků osobně zanesla do Základní školy v Jablonném v Podještědí a vyplněné jsem si je přišla po týdnu vyzvednout. Stejný postup jsem praktikovala v Základní škole Na Smetance v Praze. Celkem se mi dostalo vysoké návratnosti a mohla jsem tak použít adekvátní množství respondentů, ze kterého bylo možné vyvodit konečné závěry.

4.2 FORMA OTÁZEK

Celkem bylo v dotazníku 21 otázek. První čtyři otázky se týkaly vyplňujícího rodiče. Tím jsem získala přehled o tom, z jakého sociálního zázemí dítě pochází, jestli je z města nebo z vesnice, a na jaké úrovni se pohybuje vzdělání odpovídajícího rodiče.

Zbýlé otázky byly zaměřeny pouze na dítě. Většina otázek byla založena na uzavřené formě a byly nabídnuty jednotlivé možnosti. U některých otázek se ale objevovaly i další možnosti, kam mohli respondenti napsat svůj názor. Pro případ, že by se jejich myšlenky lišily od nabízených možností nebo by odpovědi nebyly dostatečně popsány.

Úplně poslední otázka byla zaměřena na názor rodičů a jejím cílem bylo zjistit, jaký je jejich postoj k vnímání médií a jejich vlivu.

4.3 ZÁKLADNÍ HYPOTÉZY

1. Na děti žijící ve městě budou mít média větší vliv než na děti z vesnice.
2. Děti z vesnice, které častěji sledují televizi před spaním, nemají doma maňásky ani loutkové divadlo a nenavštěvují pravidelně zájmové kroužky, mohou mít větší sklon ke špatné komunikaci a vzniku řečových vad.
3. Rodiče s nižším vzděláním a u dětí z rozvedených rodin se projeví větší vliv médií než u rodičů s vyšším vzděláním a plnohodnotné rodiny.
4. Rodiny žijící ve městě budou mít na média spíše pozitivní názor oproti lidem pocházející z vesnice.
5. Chlapci budou ve větší míře ovlivněni médii než dívky.

4.3.1 Upřesnění základních hypotéz

Děti z města mají spoustu času, který tráví pouze sami nebo jen s kamarády. Rodiče nemají čas a děti se pak stávají snadným terčem manipulace. Důvodem může být uspěchaná doba, kdy rodiče tráví většinu dne v práci, aby uživil rodinu, a s dětmi pak nemají možnost trávit více času. Takovým dětem pak nechají puštěnou televizi, hrají hry na počítači nebo si prohlíží webové stránky na internetu. Ještě k tomu je dnes celý svět zahalen vlnou sociálních sítí. Téměř každý mladý i dospělý člověk má na takové síti profil, a každým dnem stoupá i počet malých dětí, které si tyto profily také zakládají a rodiče o tom nemusí mít ani ponětí. Pak je omezena možnost kontroly nad aktivitami, fotografiemi nebo myšlenkami, které jejich dítě zveřejňuje.

Děti ve městě nemají dostatečný kontakt s rodiči, proto hledají zábavu jinde. Naopak na vesnici rodiče nemusí trávit většinu času v práci a mohou se dětem více věnovat. Vesnice navíc přináší veškeré pozitivní vlivy, které jsou pro dítě přirozené, více přichází do kontaktu s přírodou a budují si osobní vztah k ostatním věcem. Takové děti jsou citlivější a do budoucna mají schopnost vcítění se do druhých. Nehledě na to, že se jejich vědomí nesoustřeďuje pouze na rušnou a zbytečně uspěchanou dobu. Díky těmto pozitivním vlivům, které na dítě již od jeho narození působí, si dítě v dospělosti dokáže snáze vybudovat a upevňovat citové vazby. Má to příznivý dopad na lidskou duši a vše napomáhá k blahodárnému rozvoji osobnosti.

Dále předpokládám, že dívky jsou více odolné vůči manipulaci v médiích než chlapci. Není to dáno inteligencí ani vyšší schopností odolávat negativismům ale spíše k tomu přispívá fakt, že dívky mají odlišné zájmy než chlapci. Většina dívek se snaží spíše navštěvovat zájmové kroužky, vyhledávají klidnější a kreativnější aktivity. Naopak kluci tráví více času u počítačů a televize, a to jak sami, tak i s partou kamarádů. Navíc je

zde větší šance, že přijdou do styku s násilím, kterého je v televizi i v určitých počítačových hrách přebytné množství.

U rodin s vyšším vzděláním dochází k větší kontrole dětí, a více se snaží své dítě vzdělávat. Mají větší všeobecný přehled, a tím pádem i možnost zhodnotit, jaká médi a v jaké míře mohou dětem prospět a zároveň znají hranici s mediální manipulací. U lidí s nižším vzděláním se projeví spíše nedůvěra k médiím. Může tomu tak být z důvodu neznalosti této problematiky a zbytečné kritičnosti. Raději dají na názory druhých a špatné zkušenosti, než aby se tímto problémem zabývali sami a snažili se děti vést dle vlastních zásad.

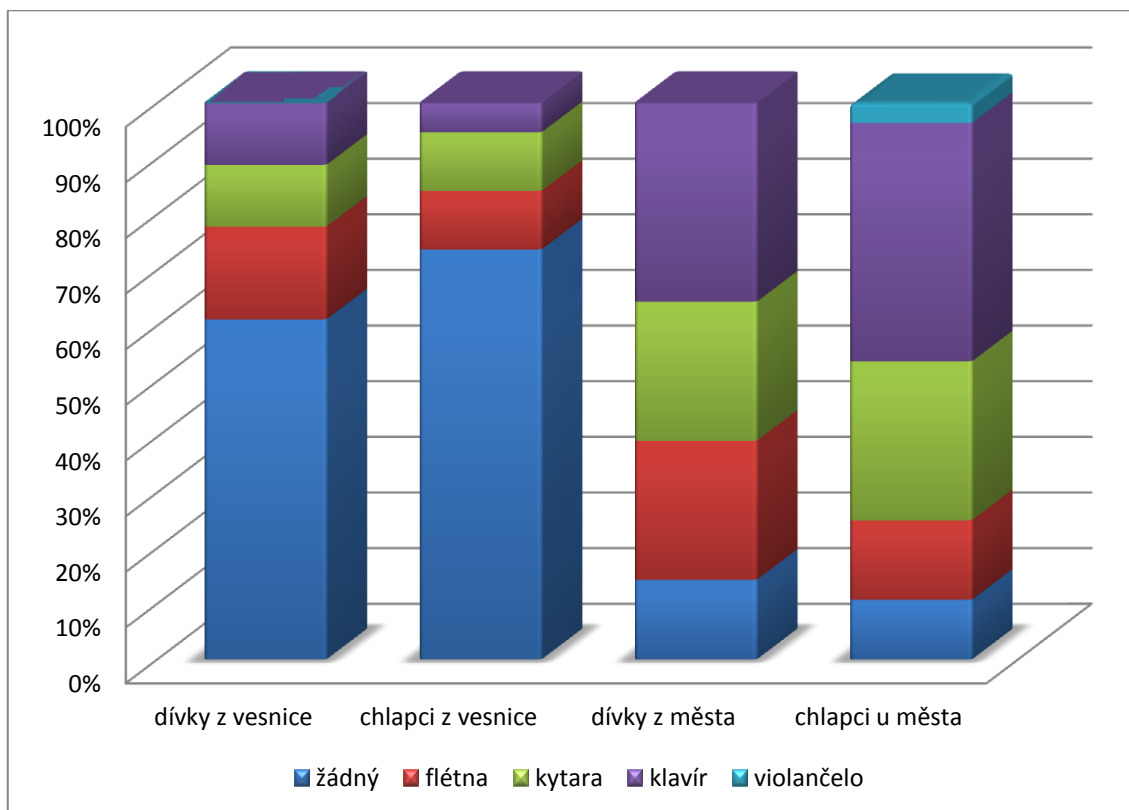
Děti, kterým rodiče hodně čtou, hrají s nimi loutkové a divadlo navštěvují hodně zájmových kroužků, mají menší šanci výskytu řečových vad a snižuje se riziko sklonů ke špatné komunikaci.

4.4 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Vzhledem k vysokému množství navrácených dotazníků jsem dostala zajímavé odpovědi a z následného zpracování můžeme vyhodnocovat reálné závěry. Mým hlavním cílem bylo zjistit rozdíly mezi dětmi z vesnice a z města. Již při prvním zpracování výsledků jsem si všimla rozdílů nejen v odpovědích, ale hlavně v přístupu rodičů k vyplňování. Při rozboru u dětí z vesnice jsem dostala pouze stručné odpovědi a u otevřených otázek zpravidla jen jednu krátkou větu či pouze slovo. Naopak u rozboru výsledků dětí z města se rodiče snažili co nejvýstižněji odpovědět, rozepisovali se v celých větách a dokonce i u odpovědí nevyžadující další rozvádění, jsem se mohla dočíst spoustu zajímavých faktů navíc. Takové vyplnění dotazníku bylo rozhodně prospěšné a dalo mi možnost lépe vyhodnotit konečné výsledky průzkumu.

Celkový výzkum vyšel podle stanovených předpokladů. Děti z vesnice nemají takové možnosti vyžití, zábavy a vzdělávání se, jako je tomu ve městě. Podle vyzkoumaných dat se děti více zabývají hraním na hudební nástroj, a to jak chlapci, tak i dívky. Podle průzkumu se ukázalo, že více než polovina dětí z vesnice nehraje na žádný hudební nástroj. U zbylých procent dětí z vesnice, které hrají nejčastěji na klavír, flétnu nebo kytaru, rodiče uvedli, že jejich děti nehrají na nástroj pravidelně, nebo si hrají jen tak pro zábavu. Velký rozdíl byl patrný právě u průzkumu ve městě. Hra na hudební nástroje je ve městě velice rozmanitá a téměř každé dítě na něco hraje. U spousty dětí s objevil i několik nástrojů najednou. Rodiče často uváděli do poznámky, že děti cvičí pravidelně na hodinách kroužku a samy si ještě rády nacvičují i doma.

Graf č. 2: Děti hrající na hudební nástroje

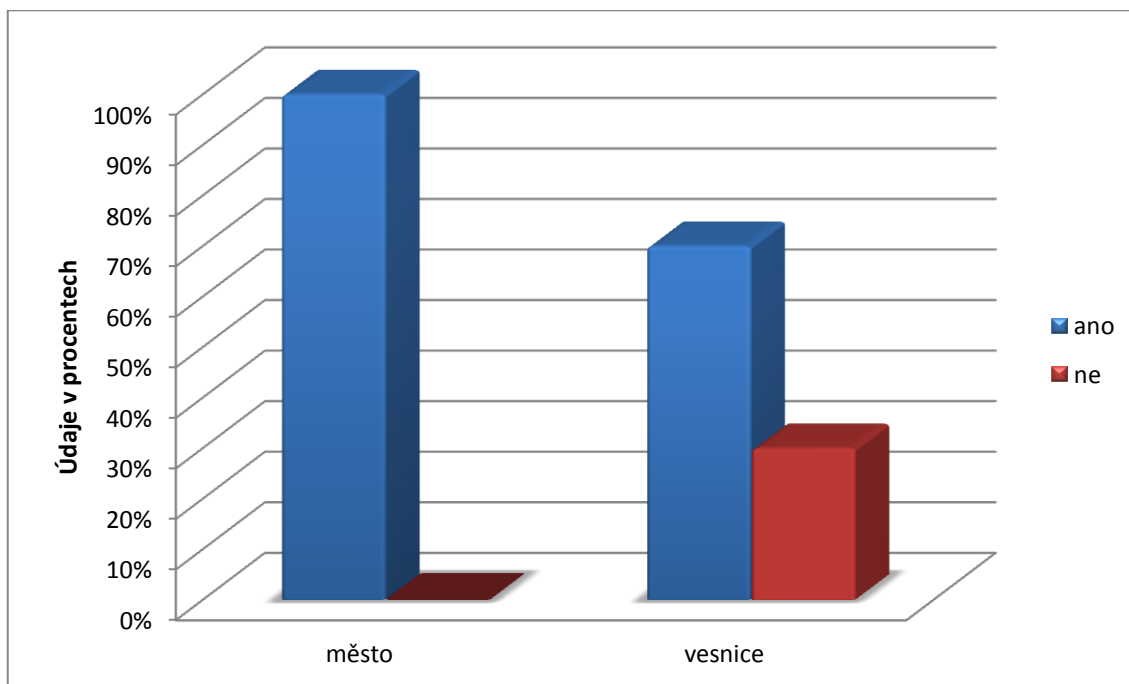


Zdroj: autor

4.5 OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ

Pro výzkum prvního předpokladu, zda mají média větší vliv na děti žijící na vesnici než ve městě, jsme použili především otázky zaměřující se na to, zda se rodiče snaží zamezit manipulaci médií, a tím i ovlivňování dětské mysli. Posloužila nám k tomu otázka č. 12: „*Máte přehled o tom, jaké internetové stránky Vaše dítě navštěvuje?*“

Graf č. 3: Přehled rodičů o navštěvovaných webových stránkách

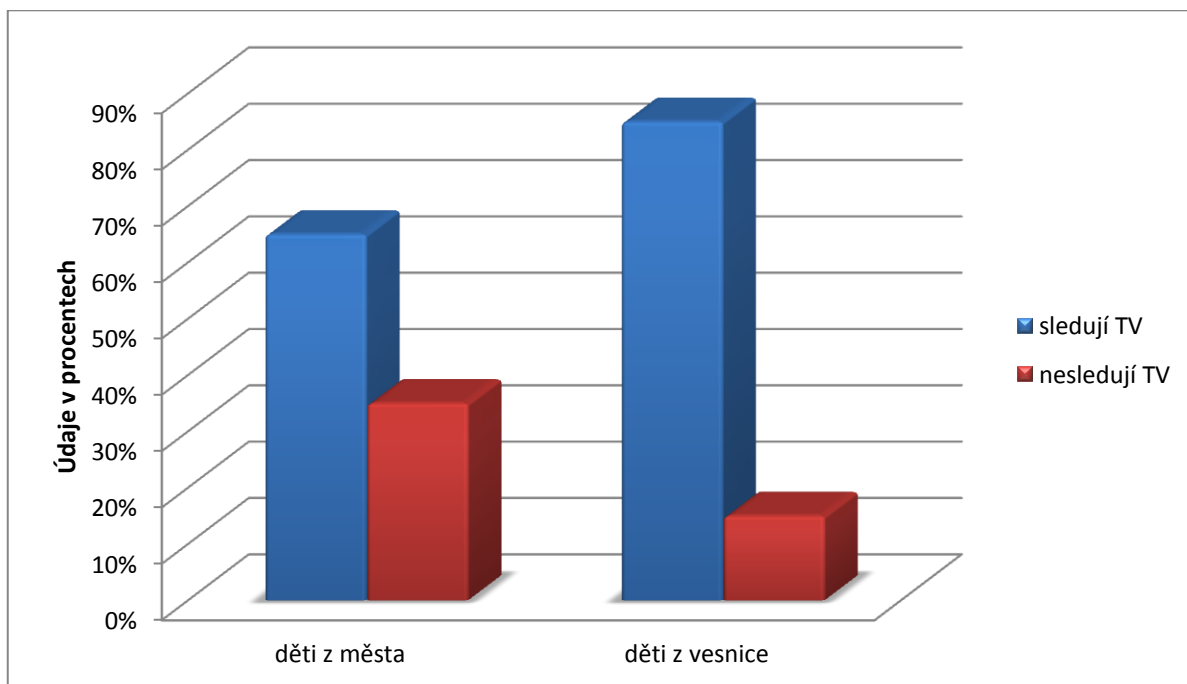


Zdroj: autor

Všichni dotázaní rodiče dětí žijících ve městě mají přehled o navštěvovaných stránkách svých dětí. Na vesnici se přehled o něco zmenšuje, konkrétně pouze 70% respondentů tento fakt registruje. Přestože procenta jsou ještě vysoká, není zcela jisté, že rodiče mají opravdu takový přehled, jak tvrdí. Je třeba vzít v potaz, že dnes mají děti možnost navštěvovat internet zcela kdekoliv. Ať už je to přístup ze školy, knihovny, nebo u kamaráda. Není proto možné tento výsledek považovat za reálný. Grafy nám ale ukazují, že většina rodičů, až už z vesnice nebo z města, se snaží o kontrolu navštěvovaných stránek. Přitom domácí kontrola od rodičů je právě t o nejdůležitější. Děti zde tráví nejvíce času a proto to jsou rodiče, kdo zodpovídá z navštěvovaný obsah internetových stránek a celkově všech aktivit prostřednictvím médií. Tento fakt pomohl k závěru, že dochází k usměrňování vlivu médií na děti. A **hypotéza č. 1** se nám tímto potvrzuje, protože u dětí z vesnice je kontrola ze strany rodičů o několik procent horší.

Pro zjištění, zda mají média vliv na vznik řečových vad, pomohou otázky č. 13–19 (viz příloha). Díky nim totiž můžeme zjistit, zda rodiče věnují svůj čas dětem tím, že jim před spaním místo televize raději přečtou pohádku, zda mají doma loutkové divadlo nebo maňásky a hrají si s nimi. Tyto aktivity výrazně přispívají k rozvoji řeči a pomáhají k vývoji lepší komunikace. Nehledě na to, že čtení knih vytváří pestrou slovní zásobu.

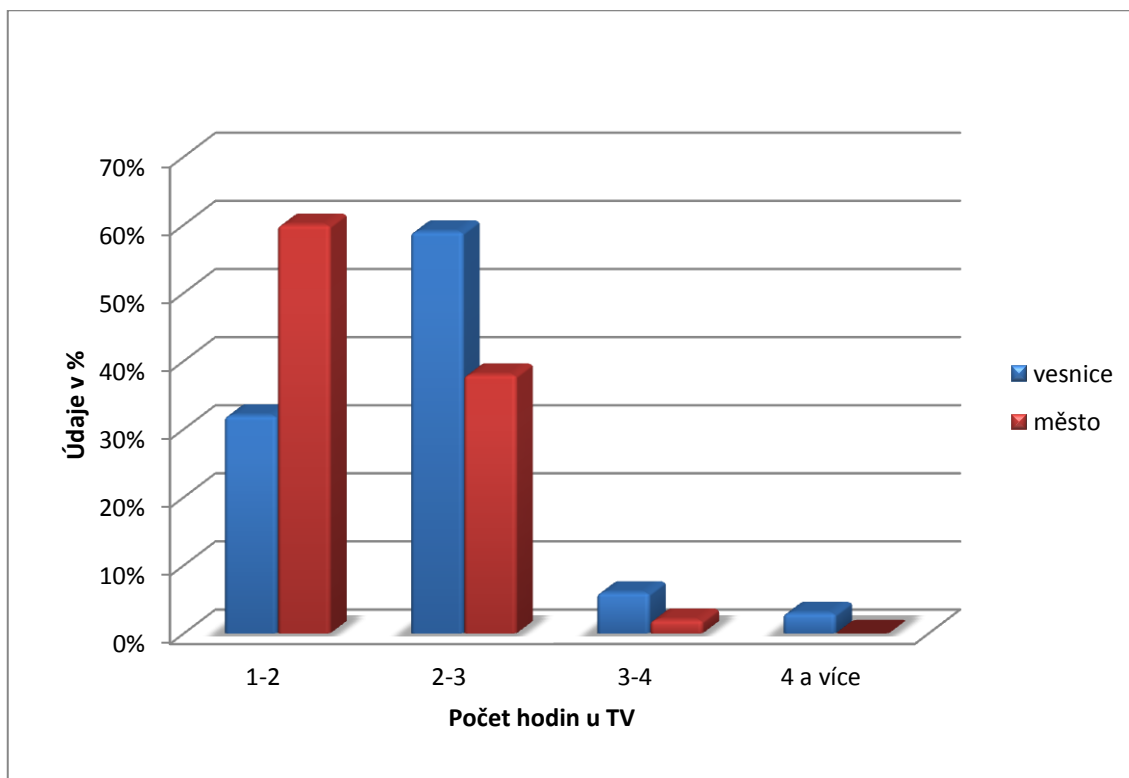
Graf č. 4: Sledovanost televize dětmi před spaním



Zdroj: autor

Na grafu č. 4 můžeme opět pozorovat, že výsledky dětí z města jsou v kladnějších hodnotách oproti vesnici. Pouze 65% dětí z města sleduje televizi před spaním a 35% rodičů uvedlo, že televizi před spaním svým dítětem vůbec nepouští. Dále často do poznámky uváděli, že jejich děti na televizi téměř nekoukají a zvláště ne před spánkem. Následně poznamenávali, že se snaží své děti vzdělávat a dopřávat jim dobrý rozvoj a k tomu televize a jiná média podle nich spíše nepřispívají. Děti z vesnice naopak rády sledují televizi před spánkem z důvodu relaxace a odpočinku. V tomto případě je nutné poznamenat, že tento druh relaxace není pro dětský vývoj zdravý a ve své podstatě se o relaxaci vůbec nejedná. Člověk se tímto dostane do jakéhosi transu a dostává se do stavu určitého zatmění. Mnohdy si člověk ani nedokáže vzpomenout, co přesně v televizi sledoval nebo lépe řečeno o čem daný pořad, film, seriál byl. Proto je velmi důležité vyprávět si s dětmi o sledovaném obsahu, vysvětlovat a uvádět vše na pravou míru. Dítě pak dokáže lépe rozeznat skutečnou realitu od fikce.

Graf č. 5: Počet hodin strávených sledováním televize



Zdroj: autor

Stejně důležité jako čtení knih je také omezení sledovanosti televize nebo hraní počítačových her. Zejména před spaním by dítě nemělo koukat na televizi a nezáleží na tom, zda sleduje pohádky nebo jiné pořady určené pro děti. Samozřejmě nejhorší variantou je dát dítěti volnou ruku a nechat ho dívat se na televizi, jak dlouho se mu chce a také na co samo chce. Děti si pak rády dopřávají adrenalin tím, že sledují napínavé akční filmy nebo seriály, a to velmi negativně působí na jejich myšlení a efekt je ještě zdvojnásobený, pokud je tomu tak i před spaním.

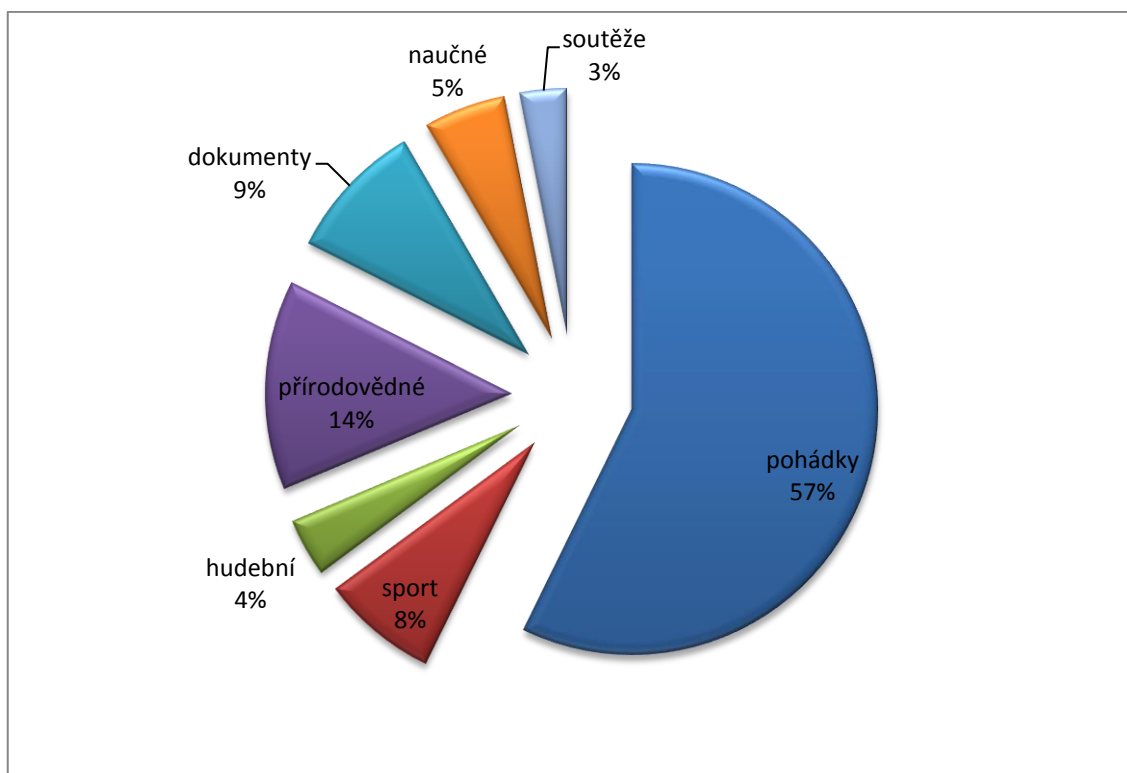
Více než polovina dětí z města sleduje televizi pouze 1-2 hodiny denně, s tím, že 7% rodičů uvedlo, že nesledují pravidelně ale spíše jen o víkendu a maximálně půl hodiny dětských pořadů. Pouze 38% dětí se dívá na televizi 2-3 hodiny denně a jen 2% televizi sledují 3-4 hodiny denně. Velice pozitivně vyšel i fakt, že žádné dítě z města nesleduje televizi déle než 4 hodiny denně.

Mnohem hůře dopadly výsledky pro děti z vesnice. Rodiče jako nejčastější odpověď na sledování televize uváděli 2-3 hodiny. Celkem takhle odpovědělo přes 50% rodičů. A zajímavý fakt je, že 3% dětí sledují televizi více než 4 hodiny denně. Takové

množství času stráveného u televize se negativně odráží na dětské lehce manipulativní mysli, a zejména je zde větší riziko výskytu řečových vad a následné špatné komunikace dětí.

Pro posouzení vlivů médií na děti nám může posloužit i graf, který prokáže, na které pořady se děti nejčastěji a nejraději dívají. Ukázalo se, že více než polovina dětí sleduje nejraději pohádky. Většinou rodiče udávali i konkrétní názvy jako Animáček, Večerníček nebo Studio kamarád. Těchto konkrétních poznatků jsem se dopátrala jen u dětí z města, kde byli rodiče více sdílní.

Graf č. 6: Přehled žánrů, které děti nejraději sledují



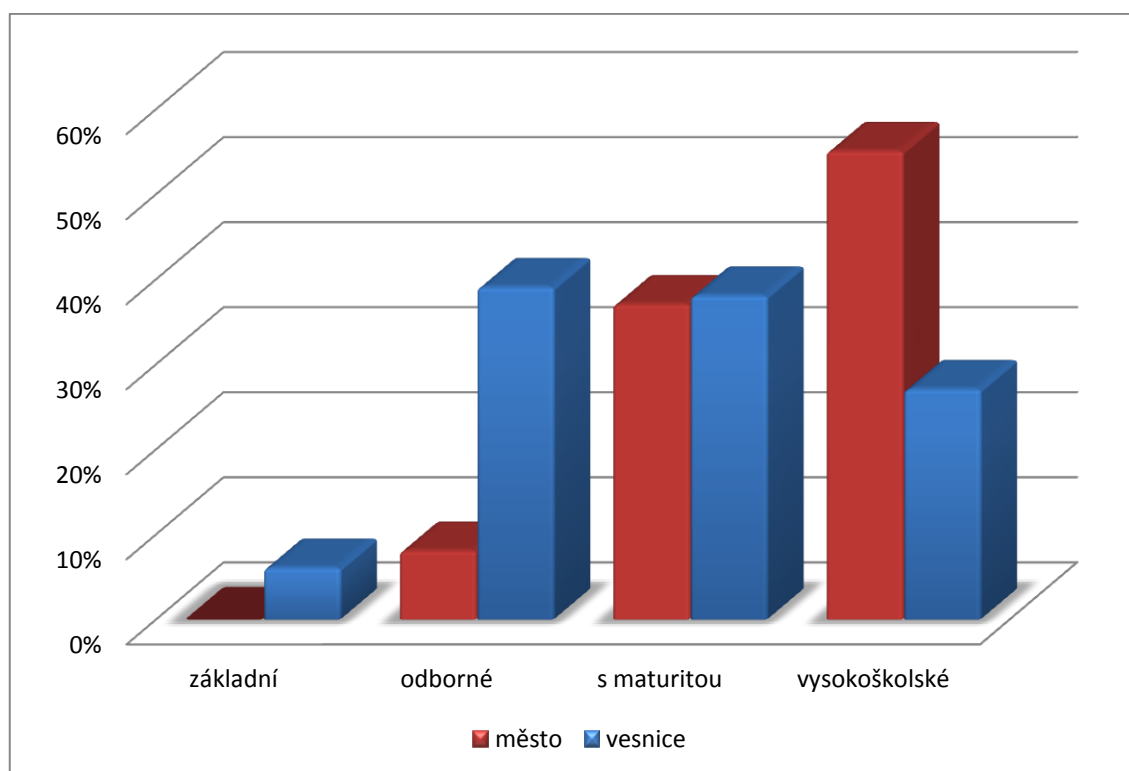
Zdroj: autor

Tímto se nám potvrdila **hypotéza č. 2** a vznikl závěr, kdy opět hůře na tom jsou děti z vesnice. Hodně se projevila zájem rodičů z města. Více se svým dětem věnují a vedou je k sebezdokonalování se. Snaží se, aby co nejvíce četli, a sami jim jdou příkladem. Ve městě je větší výběr zájmových kroužků a děti si mohou vybrat ze široké škály nabízených aktivit od sportů až po kreativní výchovy. Na vesnici je tato možnost postrádána a je docela možné, že pokud by se zvýšil výběr kroužků, zvýšil by se

i zájem o ně ze strany dětí a mohlo by se tak zamezit promarněnému času stráveného u počítačů a televizí.

Celkový výzkum zatím lépe vychází pro děti z města, které, jak se ukázalo, nepodléhají vlivu médií a mají více zájmů. Nezaobírají se tolik počítači nebo televizí a umí volný čas využít mnohem lépe a efektivněji. Následný předpoklad, že děti pocházející z plnohodnotné rodiny a s vyšším vzděláním rodičů, budou mít vůči médiím větší odolnost a médiím se nedostane šance ovlivňovat mysl, se prokáže pomocí následujících grafů.

Graf č. 7: Dosažené vzdělání rodičů

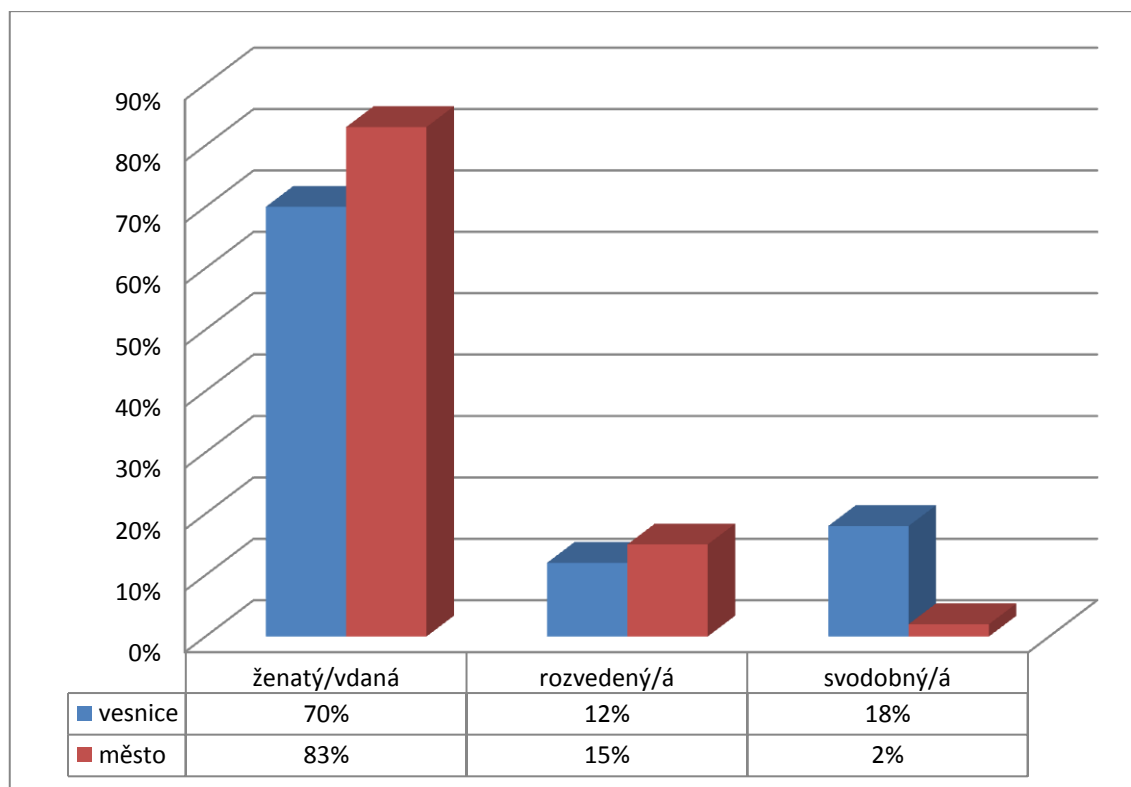


Zdroj: autor

Graf č. 6 nám ukazuje, že více než polovina rodičů pocházejících z města má vysokoškolské vzdělání. Nikdo nemá jen základní vzdělání a pouze 8% rodičů udává, že má vzdělání odborné. Zhruba nastejno vychází střední škola s maturitou, kdy jak ve městě, tak i na vesnici se údaje pohybují na téměř stejné rovině. Ovšem velký rozdíl přichází, pokud se zaměříme na odborné vzdělání, které u rodičů z vesnice dominuje.

Z toho 6% rodičů absolvovalo jen základní školu. Tento graf pomohl k závěru, že u rodičů s nižším vzděláním se projevuje větší vliv médií na děti.

Graf č. 8: Rodinný stav

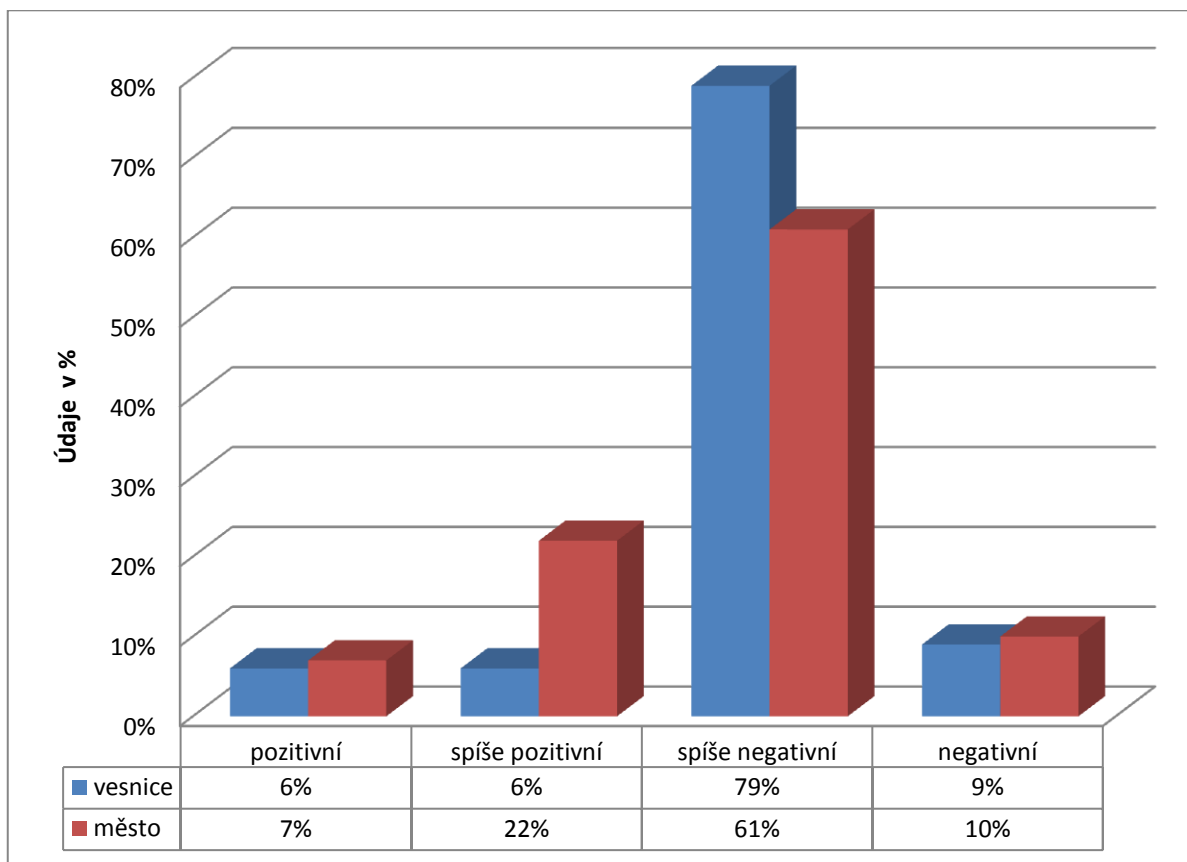


Zdroj: autor

Graf č. 8 zobrazuje převažování možnosti „žnatý/vdaná“ u rodičů, jak z vesnice, tak i z města. V obou případech je jasné, že v následujícím šetření pocházejí děti z plnohodnotných rodin a rozdíl mezi městem a vesnicí je nepatrný. Na jednu stranu o něco lépe vychází rodiče z města ale rozdílem je opravdu tak nepatrný, že z toho nelze vyvozovat žádné závěry. Nicméně **hypotéza č. 3** se nám potvrdila díky grafu č. 6 a podle grafu č. 7 nelze hypotéza ani vyvrátit, ani potvrdit.

Pro potvrzení předpokladu č. 4, zda mají rodiče z vesnice spíše negativní názor na média a naopak, nám poslouží poslední otázka z dotazníku: „*Myslíte si, že vliv médií na děti je dnes:*“

Graf č. 9: Názor rodičů na vliv médií na děti

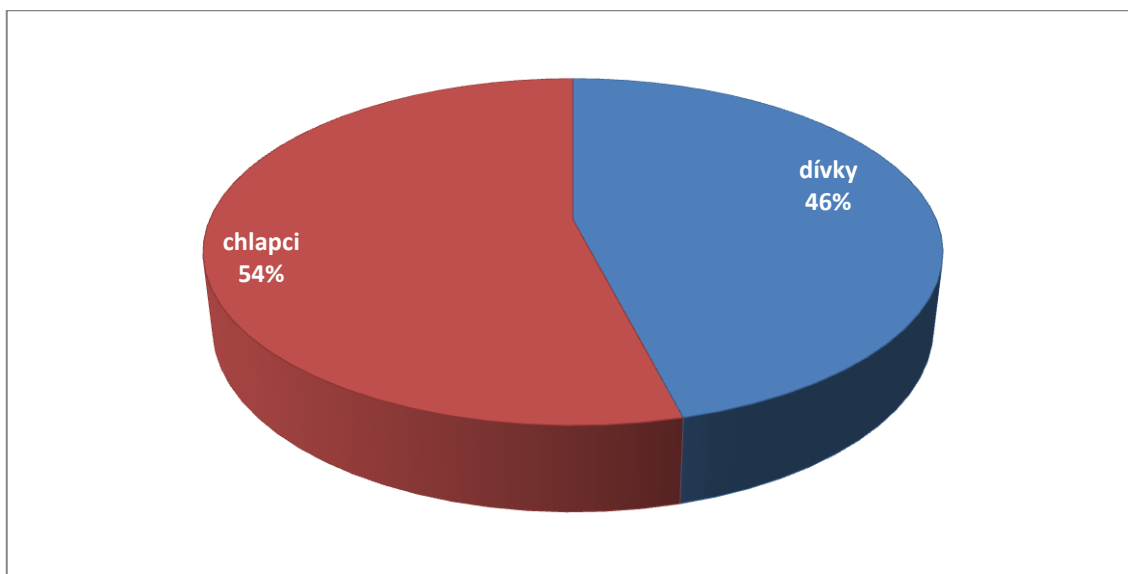


Zdroj: autor

Rodiče dětí z vesnice i z města se přiklánějí k názoru, že média mají na děti vliv spíše negativní. Přesto můžeme pozorovat patrné rozdíly a je vidět, že rodiče z města k médiím nepřístupují tak striktně a mají pozitivnější názor než rodiče z vesnice, kteří ve velké míře média odsuzují. **Hypotéza č. 4** se nám tímto vyvrací, protože obě zkoumané skupiny mají ve většině případů stejný názor na vlivy médií a rozdíly opět nejsou tak patrné, abychom z toho mohli vyvodit pravdivý závěr.

Z celkového počtu dětí se nám dostalo téměř stejného počtu chlapců i dívek. Celkem 54% chlapců a 46% dívek. Díky tomu můžeme zkoumat i patřičné rozdíly mezi dívkami a chlapci.

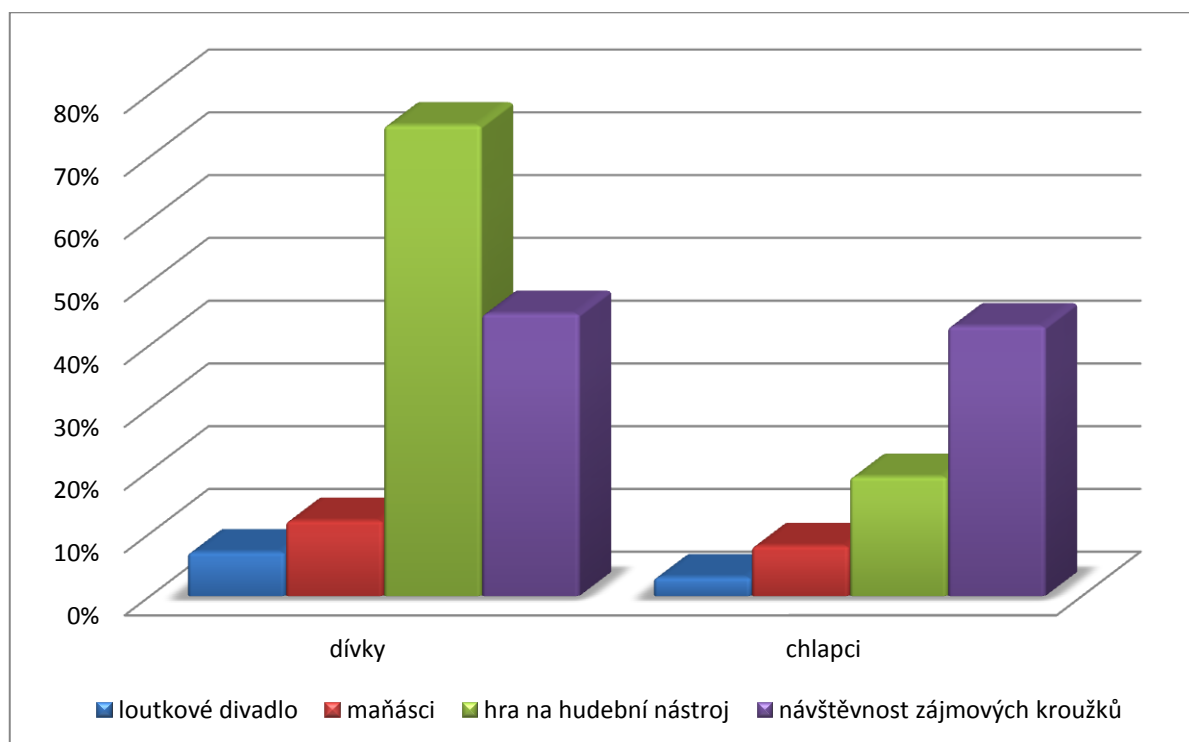
Graf č. 10: Pohlaví dětí



Zdroj: autor

Pro stanovený předpoklad č. 5 je možné využít grafu č. 11, který znázorňuje zájmové aktivity dětí z města a z vesnice a vymezuje zároveň chlapce i dívky.

Graf č. 11: Zájmové aktivity chlapci / dívky



Zdroj: autor

Předchozí graf nám pomohl dopátrat se k zjištění, že dívky se více zajímají o různé druhy aktivit jako je hraní na hudební nástroj, návštěvnost zájmových kroužků. Oproti chlapcům má větší procento dívek doma maňásky či loutkové divadlo. Celkem 75% dívek hraje na nějaký hudební nástroj, což je velký rozdíl oproti chlapcům, u kterých se pouze 19% zabývá touto činností. Návštěvnost zájmových kroužků se pohybovala ve stejných rovinách. Přesto se ale **hypotéza č. 5** potvrdila a na dívky mohou mít média menší vliv než na chlapce, protože se věnují různorodějším aktivitám a také ve větší míře než chlapci.

ZÁVĚR

Masová média hrají v životě dítěte významnou roli a silně působí na utváření osobnosti jedince. Zvláště u dětí, které jsou ve vývinu a citově labilnější, by se rodiče měli více zajímat o aktivity preferované jejich dětmi.

Podle provedeného výzkumu mají média negativní vliv na děti, a to především, pokud jim rodiče nevěnují dostatečnou pozornost a péči. Zejména u dětí z vesnice se prokázalo, že média v jejich životním stylu hrají dominantní roli. Méně se věnují sportovním aktivitám, nenavštěvují zájmové kroužky a nezabývají se ani četbou knih. Důsledkem je posun jejich emočního vnímání, což se odráží hlavně v dospělosti.

Z empirického výzkumu se ze všech pěti hypotéz potvrdily čtyři a jedna hypotéza byla vyvrácena. Šlo o předpoklad č. 4: *Rodiny žijící ve městě budou mít na média spíše pozitivní názor oproti lidem pocházející z vesnice.* Byla vyvrácena, protože procentuelní počet názorů rodin z města i z vesnice se pohyboval v téměř stejných hodnotách a proto nebylo možné určit rozdíly. Objevily se jen minimální odchylky, které ale nemohly být brány v úvahu kvůli minimálním rozdílům.

Následný výzkum prokázal velké rozdíly mezi dětmi z města a z vesnice. U dětí z vesnice se ukázalo, že média v jejich životě hrají významnou roli a ve větší míře ovlivňují utváření dětské osobnosti. Děti se nesnaží hledat si jiné zájmové aktivity, a tak se často jejich zábavou a uvolněním, jak uváděli sami rodiče, stává televize, počítače a internet. Čím dál méně čtou knihy, což má za následek špatné tvoření slovní zásoby, výrazné omezení v komunikaci a nepatrně také vznik řečových vad. Takové děti totiž často mívají ve škole problémy a musí následně docházet ke školnímu logopedovi.

Faktem je, že děti s řečovou vadou v dnešní době masivně přibývá. Díky technickým vymoženostem a nevyhnutelnému vylepšování moderních trendů v podobě tabletů nebo chytrých telefonů, které postupně nahrazují klasické knihy, se z dětí stávají nástroje hektické doby.

Zajímavé ale je, že děti z města mají u rodičů mnohem větší kontrolu. Rodiče jsou důslednější a snaží se dítěti jít příkladem a ukázat mu správnou cestu k využívání médií. Je totiž nutné, aby si děti co nejdříve uvědomily, že média nemusí být pouze negativní ale při správné využívání a pochopení celé ideologie médií, mohou být velice přínosné.

K životu jsou média nepostradatelná a bez nich by se nám dnes již těžko pracovalo, docházelo do školy nebo celkově žilo. Patří do naší společnosti, a tím i zapadají do našeho životního stylu. My se musíme naučit je přijímat takové, jaké jsou a brát vše s rezervou. V nejlepším případě je nutné si veškeré informace ověřit z několika zdrojů a nevěřit pouze jednomu médiu. Masová média na nás mají obrovský vliv a díky nim dostáváme přehled o světě. Tlak, kterým na svět působí je nevyhnutelný a my si mnohdy ani neuvědomujeme, s jak mocným nástrojem přicházíme každý den do styku.

Opatření by neměla přicházet jen ze strany rodičů, ale významně by se v tomto směru měla zapojovat i škola, a to již na základním stupni vzdělávání. Mediální výchova se dnes pomalu dostává do popředí a na některých školách je již vyučována jako samostatný předmět. Přesto mají žáci jen základní množství informací, které by jinak mohlo být prospěšné. Děti by se naučili orientovat se v mediální sféře a vyvarovat se přísunu zkreslených sdělení.

Bakalářská práce poukázala na vliv médií, který se odráží na dětech. Zabývala se rozdílem v přijímání informací z médií a omezování negativních vlivů. Média přináší člověku množství informací a snaží se prosadit daný vzor chování a myšlení. Do budoucna by se měl člověk snažit co nejlépe porozumět médiím a naučit se využívat jejich kladné stránky. Média vždy byla, jsou a budou součástí našeho světa, a ať chceme nebo ne, budou mít vždy silný vliv na projevy našeho chování a vnímání. Poté je na každém z nás, jak se s takovou situací dokážeme ztotožnit a zda přijmeme existenci médií jako něco prospěšného a nápomocného.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BLAŽEK, Bohuslav a Petr ŽANTOVSKÝ. *Tváří v tvář obrazovce: Kultura nebo chaos?*. Vyd. 1. Překlad Milan Šmíd. Praha: Sociologické nakl., 1995, 199 s. Studie Slon, sv. 10. ISBN 80-858-5011-7.

BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel*. 1. vyd. Brno: Barrister, 2001, 390 s. ISBN 80-859-4767-6.

DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. české vyd. Překlad Jan Jiráček, Otakar Šoltys. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-718-4099-8.

DVOŘÁK, Josef a Petr ŽANTOVSKÝ. *Logopedický slovník: [terminologický a výkladový]*. 3. dopl. a rozš. vyd. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum, 2007, 248 s. Logopaedia clinica. ISBN 978-809-0253-667.

HVÍŽĎALA, Karel. *Moc a nemoc médií: rozhovory, eseje a články 2000-2003*. 1. vyd. Překlad Milan Šmíd. Praha: Dokořán, 2003, 268 s. ISBN 80-865-6970-5.

IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ. *Manipulace v médiích: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008, 207 s. ISBN 978-80-86723-50-1.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-807-3672-874.

KLENKOVÁ, Jiřina. *Kapitoly z logopedie I*. Vyd. 2. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2000. 94 s. ISBN 80-85931-88-5.

KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2000, 224 s. Pedagogika (Grada), sv. 3. ISBN 978-802-4711-102.

KÖPPLOVÁ, Barbara a KÖPPL, Ladislav. *Dějiny světové žurnalistiky*. [Díl] 1., Celý svět je v novinách: Tisk od počátku světové žurnalistiky do nástupu imperialismu. 1. vyd. Praha: Novinář, 1989. 332 s. ISBN 80-7077-216-6.

- KRAUS, Wolfgang. *Kultura a moc: proměna přání*. Vyd. 1. Překlad Vladimír Jochmann. Olomouc: Votobia, 1993, 181 s. Documenta, sv. 6. ISBN 80-856-1943-1.
- KRAUS, Wolfgang. *Televize - nový kontinent: Kultura nebo chaos?*. Překlad Milan Šmíd. Praha: Československá televize, 1991. ISBN 80-850-0502-6
- KŘÍŽOVÁ, Kristýna. Konzumace internetu sílí: NetMonitor počítá i návštěvnost nezapojených. *Marketing&Media: týdeník pro marketingovou komunikaci a média*. Praha: Economia, 2013, č. 10, ISSN 1212-9496.
- KŘÍŽOVÁ, Kristýna. Nahradí digitální knihy tištěné knihy? *Marketing&Media: týdeník pro marketingovou komunikaci a média*. Praha: Economia, 2013, č. 12. ISSN 1212-9496.
- KŘÍŽOVÁ, Kristýna. Sanoma uvedena trh titul Agenda. *Marketing&Media: týdeník pro marketingovou komunikaci a média*. Praha: Economia, 2013, č. 12. ISSN 1212-9496.
- LINHART, Jiří. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel*. Litvínov: Dialog, c2007, 412 s. ISBN 80-738-2005-6.
- MANDER, Jerry. *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000, 355 s. Sociálně-ekologická edice, sv. 3. ISBN 80-723-9063-5.
- MARCUSE, Herbert. *Jednorozměrný člověk: studie o ideologii rozvinuté industriální společnosti*. Vyd. 1. Překlad Miroslav Rýdl. Praha: Naše vojsko, 1991, 190 s. ISBN 80-206-0075-2.
- MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. 2., rev. vyd. Překlad Miloš Calda. Praha: Mladá fronta, 2011, 399 s. ISBN 978-80-204-2409-9.
- MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti: základní měnové jednotky, abecední seznam chemických prvků, jazykovědné pojmy, 30 000 hesel*. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3.
- POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Překlad Irena Reifová. Praha: Mladá fronta, 2010, 204 s. ISBN 978-802-0422-064.
- SAK, Petr. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.
- VERNER, Pavel. *Zpravodajství a publicistika*. Vyd. 2., upr. a dopl. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, 128 s. ISBN 978-80-86723-88-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

BEDNÁŘ, Martin. Historie vzniku internetu. In: *Owebu.cz* [online]. 2007 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://owebu.blogger.cz/Internet/Historie-vzniku-internetu?clanek=1083>.

ČT24. Začaly vycházet první české periodické noviny. In: *Česká televize* [online]. 2009 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/44461-zacaly-vychazet-prvni-ceske-periodicke-noviny/>.

ČTK. Nejčtenějším českým deníkem zůstává Blesk. In: *Týden.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/media/tisk/nejctenejsim-ceskym-denikem-zustava-blesk_260662.html.

ČTK. Reklamy v časopisech zaznamenává polovina čtenářů. In: *Mediamania* [online]. 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://mediamania.tyden.cz/rubriky/pr/reklamy-v-casopisech-zaznamenava-polovina-ctenaru_260559.html.

KOMJATI, Vladimír. Online ohroženější než tisk?. In: *Mediář.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.mediar.cz/online-ohrozenejsi-nez-tisk/>.

PRÁVO. Polovina dětí by šla na schůzku domluvenou přes internet. In: *Novinky.cz* [online]. Praha, 2008 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/133051-polovina-deti-by-sla-na-schuzku-domluvenou-pres-internet.html>.

ZÁZVORKA, Jiří. Den bezpečnějšího internetu nabádá k ohleduplnosti na síti. In: *Mediamania* [online]. 2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: http://mediamania.tyden.cz/rubriky/online/den-bezpecnejsiho-internetu-nabada-k-ohleduplnosti-na-siti_260406.html.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Pražské poštovské noviny21

Seznam grafů

Graf č. 1: Děti hrající na hudební nástroje40

Graf č. 3: Přehled rodičů o navštěvovaných webových stránkách41

Graf č. 4: Sledovanost televize dětmi před spaním.....42

Graf č. 5: Počet hodin strávených sledováním televize.....43

Graf č. 6: Přehled žánrů, které děti nejraději sledují44

Graf č. 7: Dosažené vzdělání rodičů.....45

Graf č. 8: Rodinný stav46

Graf č. 9: Názor rodičů na vliv médií na děti47

Graf č. 10: Pohlaví dětí.....48

Graf č. 11: Zájmové aktivity chlapci / dívky49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
----------------------------	---

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Kateřina Jeřábková a jsem studentkou Univerzity J. A. Komenského v Praze. Ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku, který bude sloužit pro účely bakalářské práce. Dotazník je anonymní a uvedené údaje budou použity pouze v rámci výzkumu. Děkuji za spolupráci.

OTÁZKY PRO RODIČE:

1. **Pohlaví:**
 - a. muž
 - b. žena
2. **Nejvyšší dosažené vzdělání:**
 - a. základní
 - b. odborné bez maturity
 - c. střední s maturitou
 - d. vysokoškolské
3. **Bydliště:**
 - a. ve větším městě
 - b. na vesnici
4. **Rodinný stav:**
 - a. ženatý/vdaná
 - b. rozvedený/á
 - c. svobodný/á

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE VAŠEHO DÍTĚTE:

5. **Pohlaví:**
 - a. dívka
 - b. chlapec
6. **Sledujete s Vaším dítětem televizi?**
 - a. ano
 - b. ne
7. **Jak dlouho dovolíte Vašemu dítěti sledovat televizi?**
 - a. méně než 1 hodinu denně
 - b. 2-3 hodiny denně
 - c. 4-5 hodin denně
 - d. více, _____ (doplňte)

8. Víte, jaké pořady v televizi Vaše dítě nejčastěji sleduje?

a. ano, jaké:

b. ne

9. Sledujete s dítětem televizní zpravodajství?

a. ano

b. ne

10. Máte doma počítač?

a. ano, s připojením na internet

b. ano, bez připojení na internet

c. ne

11. Kolik hodin denně tráví Vaše dítě u počítače?

a. méně než 1 hodinu

b. 2-3 hodiny

c. 4-5 hodin

d. více, _____ (doplňte)

12. Máte přehled o tom, jaké internetové stránky Vaše dítě navštěvuje?

a. ano

b. ne

13. Má Vaše dítě profil na sociální síti?

a. ano, na jaké: _____

b. ne

c. nevím

14. Sleduje Vaše dítě televizi před spaním?

a. ano

Jaké žánry?

- pohádky
- naučné/vzdělávací pořady
- zpravodajství
- horory
- akční filmy
- sportovní přenosy
- hudební pořady

b. ne

15. Máte doma loutkové divadlo?

a. ano

b. ne

16. Máte doma maňásky?

- a. ano
- b. ne

17. Hraje Vaše dítě na nějaký hudební nástroj?

- a. ano, na jaký: _____
- b. ne

18. Chodí Vaše dítě na zájmové kroužky?

- a. ano, na jaké: _____
- b. ne

19. Čtete Vašemu dítěti pohádky?

- a. ano, jak často: _____
- b. ne

20. Jaké aktivity preferuje Vaše dítě jako zábavu?

- a. četba
- b. sport
- c. televize
- d. internet
- e. počítačové hry
- f. umělecké aktivity
- g. chození ven s kamarády
- h. poslouchání hudby

21. Myslíte si, že vliv médií na děti je dnes:

- a. pozitivní
- b. spíše pozitivní
- c. spíše negativní
- d. negativní

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kateřina Jeřábková

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Vliv médií na celkový rozvoj dítěte a na rozvoj jeho komunikačních dovedností

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 42

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 23

Počet internetových zdrojů: 7

Vedoucí práce: ThDr. et PhDr. Radek Mezuláník, Ph.D.